VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VTAHŮ
Obor: Mezinárodní studia – diplomacie

Sportovní diplomacie jako součást zahraniční politiky Kanady

Bakalářská práce

Autor: Lucie Kubová
Vedoucí práce: Ing. Zbyněk Dubský, Ph.D.
Praha, 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Sportovní diplomacie jako součást zahraniční politiky Kanady“ vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

Praha, 26. dubna 2019 ……

Lucie Kubová

Poděkování

Touto cestou bych velmi ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce Ing. Zbyňku Dubskému, Ph.D. za odborné vedení, vstřícný přístup, ochotu, cenné rady a velkou trpělivost. Mé poděkování za podporu patří rodině, přátelům a především spolužákům.

Seznam použitých zkratek

AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome (Syndrom získaného selhání imunity)
COPSI	Canadian Olympic and Paralympic Sport Institute (Kanadský institut olympijského a paralympijského sportu)
ČLR	Čínská lidová republika
F4P	Football 4 Peace International (Fotbal pro mezinárodní mír)
FIFA	Fédération Internationale de Football Association (Mezinárodní federace fotbalových asociací)
HIV	Human Immunodeficiency Virus (Virus lidské imunitní nedostatečnosti)
IIHF	International Ice Hockey Federation (Mezinárodní federace ledního hokeje)
MOV	Mezinárodní olympijský výbor
G7	Group of Seven (Skupina sedmi)

Obsah

Úvod ... 1
1. Zahraniční politika a její nástroj diplomacie ... 4
1.1. Sportovní diplomacie ... 5
1.1.1. Úlohy sportovní diplomacie ... 7
2. Zahraniční politika Kanady a role sportu ... 12
2.1. Sport v kanadské politice ... 14
3. Sportovní diplomacie v kanadské praxi ... 20
3.1. Hokejová diplomacie ve vztahu ke Kanadě ... 20
3.1.1. Hokejová diplomacie v roce 1972 ... 21
3.1.2. Vyhodnocení hokejové diplomacie ... 22
3.2. Olympijské hry ve vztahu ke Kanadě ... 24
3.2.1. Olympijské hry 1976 v Montrealu ... 25
3.2.2. Vyhodnocení olympijských her ... 26
3.3. Commonwealth hry ve vztahu ke Kanadě ... 28
3.3.1. Commonwealth hry 1978 v Edmontonu ... 29
3.3.2. Vyhodnocení Commonwealth her ... 30
Závěr ... 31
Seznam použité literatury ... 34

Úvod

V dnešní době není sport jen ukazatelem fyzické síly a zdatnosti, ale na mezinárodním poli pomáhá k udržování hodnot jako jsou mír, stabilita, solidarita a rovnost. Sportovci se snaží dodržovat pravidla a napomáhat si, kladou důraz na cílevědomost, odhodlanost, ale zároveň na spolupráci a přátelství. Vytvářejí tak pozitivní image nejen sobě, ale především státu, který zastupují. Pozitivní reputace státu může zlepšit jeho postavení mezi ostatními zeměmi a přispět tak k uzavření výhodných bilaterálních či mezinárodních smluv. Díky tomu je velmi viditelné a aktuální propojení sportu, mezinárodních vztahů a zahraniční politiky.

Propojení sportu a politiky v současnosti využívá i Kanada. Tento stát je v oblasti sportu a pořádání sportovních událostí velmi úspěšný. S Kanadou jsou spojované především zimní sporty, zejména lední hokej, ve kterém Kanada vyniká. Skrze ten si Kanada buduje kladnou pověst severského silného a vítězného státu. Stát se také nyní stále zapojuje do sportovních akcí jako jsou olympijské hry, Commonwealth hry a mnoho dalších.

Cílem bakalářské práce je identifikovat způsoby, jakými Kanada využívá sport jako nástroj zahraniční politiky a na základě případové studie se třemi příklady vyzkoumat, jak sport a sportovní diplomacie ovlivnily image tohoto státu. Případová studie je zde brána jako analýza konkrétních příkladů, s cílem jejich porozumění a rozebrání důsledků (Drulák 2008, s. 33).

Příklady případové studie jsem vybrala na základě podrobné rešerše literatury, kdy jsem zjistila, že s Kanadou je spojována především hokejová diplomacie, olympionismus a také Commonwealth hry jako speciální příklad členské země Commonwealthu. U každého příkladu se vždy věnuji krátkému úvodu do problematiky, pokračuji s konkrétní událostí a jejím vývojem, poté událost vyhodnocuji. U hokejové diplomacie se zaměřím na její počátky a z jakého důvodu vznikla. Konkrétně se budu věnovat hokejové diplomacii v roce 1972, která proběhla mezi Kanadou a Sovětským svazem. Druhou případovou studií jsou olympijské hry, které krátce představím ve vztahu ke Kanadě a její oficiální politice. Následně se zaměřím na Letní olympijské hry 1976 v Montrealu, kontroverzi Taiwanu a africký bojkot. Poslední případovou studií budou Commonwealth hry, kde také představím jejich propojení s Kanadou. Konkrétním případem budou Commonwealth hry 1978 v Edmontonu a předcházení africkému bojkotu. U všech případových studií zanalyzuji události a dopady pro Kanadu. Důraz bude kladen především na pozitivní či negativní budování image státu,

a to z hlediska ohlasů domácích i zahraničních, zlepšení nebo zhoršení vztahů mezi státy a podepsání bilaterálních či mezinárodních smluv.

Práce je rozdělená do tří částí. V první teoretické kapitole představím zahraniční politiku a její nástroj diplomacii. Uvedu jejich definice a budu se věnovat cílům zahraniční politiky. Následně popíši konkrétně sport, sportovní diplomacii a její tři hlavní úlohy. Zde je rozebrána sportovní diplomacie jako součást diplomacie veřejné i kulturní a také role sportovních událostí, především olympijských her.

Ve druhé kapitole se orientuji na Kanadu a stručné představení její zahraniční politiky. Popíši její mezinárodní image a přístup. Dále budu aplikovat teoretické poznatky při zaobírání se cíli kanadské zahraniční politiky. Také uvedu oficiální cíle zahraniční politiky stanovené kanadskou vládou. V druhé části druhé kapitoly se zaměřím konkrétně na úlohy sportu v kanadské politice. Uvedu programy a iniciativy, které byly kanadskou vládou vytvořeny ke zlepšení postavení sportu této země na mezinárodním poli. Také se budu věnovat financování sportu a budu klást důraz na konkrétní body oficiální sportovní politiky Kanady.

Ve třetí kapitole budu vyhodnocovat již zmíněné tři příklady případové studie. Případy budou rozděleny dle teoretické části o sportovní diplomacii, konkrétně o úlohách sportovní diplomacie.

Tato bakalářská práce se opírá o monografie, odborné články, dokumenty a další informační zdroje. V první teoretické kapitole při definování zahraniční politiky využívám publikace *Tvorba a analýza zahraniční politiky* od Drulákové a Druláka, při definování diplomacie se opírám o publikaci Veselého s názvem *Diplomacie (Teorie - praxe - dějiny)*. Při rozebírání sportu, sportovní diplomacie a jejích cílů využívám definicí několika autorů, především čerpám z odborného článku Dubského *Sportovní diplomacie jako součást zahraniční politiky státu,* dále z odborného článku Zákravského *Sport a mezinárodní vztahy. Sportovní diplomacie jako součást zahraniční politiky* a také z monografie *Športová diplomacia* od Štulajtra a kolektivu. Veřejnou diplomacii definuji pomocí publikace *Veřejná diplomacie* od Peterkové, pojem *soft power* pomocí publikace Nyeho *Public Diplomacy and Soft Power*. Ve druhé kapitole se již zaměřuji na zahraniční zdroje, které v práci převažují. Využívám monografie týkající se veřejné diplomacie Kanady s názvem *Successful Use of public diplomacy by Canada: Lesson for other nations around the globe* od Khan. Opírám se především o oficiální internetové stránky kanadské vlády, ze kterých čerpám hlavní informace o cílech zahraniční politiky i sportu a oficiálních programech a institucích. Pro poslední

kapitolu jsou rovněž důležité zahraniční zdroje, především pak oficiální internetové stránky kanadské vlády a oficiální zprávy z olympijských her a Commonwealth her. Přínosem je monografie napsaná Macintoshem a Hawesem s názvem *Sport and Canadian Diplomacy*. Dále využívám odborných článků *Canada – USSR Hockey Exchanges.: Between Positive and Negative Sports Diplomacy* a *The Commonwealth Games as an Example of Bringing States Closer Through Sport* od Kobiereckiho, ve kterých píše o hokejové diplomacii a hrách Commonwealth. Mezi limity rozebírání případové studie řadím neznalost ruského a čínského jazyka a s tím spojenou nemožnost práce s dalšími přínosnými zdroji.

1. Zahraniční politika a její nástroj diplomacie

Zahraniční politika je významná činnost státu, která se uskutečňuje v mezinárodním prostředí, tedy mimo území daného státu. Je nedílnou součástí mezinárodních vztahů, od tohoto oboru se zahraniční politika odlišuje klasifikací jevu pouze z pohledu jediné země. Vyplývá z neustále snahy státu přetvářet vnější mezinárodní prostředí tak, aby vyhovovalo jeho vlastním požadavkům, nebo přetvařovat své zájmy tak, aby lépe odpovídaly rychle se měnícímu světovému prostředí (Wright 1930, s. 910). Zájmy a požadavky státu se zprostředkovávají skrze dané cíle. Mocenské cíle napomáhají k ovlivňování hráčů v mezinárodním prostředí v souladu se svými zájmy a potřebami, a to i proti jejich vůli. Ekonomické cíle přispívají k růstu prosperity a hospodářských výsledků státu, dosahuje se jich například podporou exportu či lákání zahraničních investorů. Pro tuto bakalářskou práci jsou nejpodstatnější cíle ideové. Tyto cíle mají za úkol vytvoření pozitivního vnímání daného státu, získání lepšího postavení mezi ostatními státy a podepsání výhodných bilaterálních i mezinárodních smluv (Druláková a Drulák 2007, s. 21-26).

K dosahování cílů zahraniční politiky se využívá diplomacie, jež je pojímána jako součást mezinárodních vztahů a považována jako nástroj právě zahraniční politiky (Veselý 2018, s. 10). Diplomacie může mít více významů a definicí. Může být synonymem již k zmiňované zahraniční politice. Také ji však můžeme chápat jako způsob jednání i vyjednávání či jako odvětví a povolání (Nicolson 1988, citace dle Veselého 2018, s. 11). Konkrétně *English Oxford living Dictionaries* (2018, citace dle Veselého, s. 10) diplomacii definuje jako *„… profesi, činnost nebo dovednost či umění řízení mezinárodních vztahů, obvykle prostřednictvím zástupců dané země v zahraničí.“* Podle Krejčího (1997 citace dle Smolíka 2014, s. 106-107) je rolí diplomata a funkcí diplomacie:

- *„ochraňovat zájmy a prosazovat cíle státu, z něhož je diplomat vyslán. U státu či organizace, do nichž je vyslán, a to hlavně prostřednictvím jednání. Tento princip bývá vztahován pouze na bezpečnostní tematiku, týká se však stále více i otázek ‚malé politiky' – ekonomických, sociálních a ekologických zájmů;*
- *získání informace důležité pro výkon zahraniční politiky státu, z něhož je diplomat vyslán;*
- *ochraňovat zájmy občanů z vysílajícího státu v zemi, kde diplomat působí;*
- *symbolicky reprezentovat stát na ceremoniálních akcích.“*

Lze říci, že zahraniční politika státu je soustavná činnost státu, prostřednictvím které země dosahuje svých zájmů a potřeb v mezinárodním prostředí. Využívá nástroje diplomacie, kterou můžeme popsat jako oficiální činnost státu sloužící k plnění cílů, předcházení konfliktů, získávání přínosných informací a budování pozitivní image. Tyto úlohy diplomacie se shodují i s úlohami diplomacie sportovní.

1.1. Sportovní diplomacie

Úvodem zde zmíním citát, který pronesl sám dřívější prezident Jihoafrické republiky. Mandela (2000, citace dle Murraye 2018, s. 10) říká, že *„sport má moc změnit svět. Má moc inspirovat, má sílu sjednotit lidi způsobem, který dělá jen málo jiného. Mluví s mládeží v jazyce, kterému rozumí. Sport může vytvořit naději tam, kde kdysi bylo jen zoufalství.“*

Sport je nyní součástí mezinárodních vztahů a zahraniční politiky již dlouhá léta. V posledních letech je tento fenomén významnější než dříve, dvacáté století je dokonce považováno za století sportu, jelikož se sport stal neopomenutelnou aktivitou společnosti (Sage 1979, s. 2). Sport v této době brán jako náročná aktivita, za kterou stojí velké úsilí, a kde na konci této cesty stojí vítězství. Růst výkonu sportovce a jeho výhry a získávání medailí, pohárů či jiných ocenění však není hlavní podstatou sportu a sportovce. Hlavní hodnoty pro celé toto odvětví je zdokonalování se, cílevědomost, odhodlání (Štulajter et al. 2016).

Sport neukazuje jen fyzickou sílu a odhodlanost sportovce, ale nese mnoho přínosů pro společnost. Přispívá k odpočinku, zábavě, kvalitnímu využití volného času a tělesnému i psychickému blahobytu člověka. Navíc existují různé programy, které skrze sport přenáší lidem základní znalosti o prevenci nemocí, například před virem lidské imunitní nedostatečnosti (HIV). I lidem, kteří už jsou virem nakažení, dokáže sport pomoci, obecně sportovní aktivita prospívá HIV pozitivním lidem. Cvičení posiluje imunitní systém a pomáhá tělu bojovat proti HIV a oddálit nástup syndromu získaného selhání imunity (AIDS) (Health24 2016). Mimo zdraví má sport také edukační charakter. Již od mládí chodí děti na různé sportovní lekce, kde cvičí s dalšími dětmi a budují si tak nová přátelství a učí se spolupráci a nápomocnosti. Umění budování přátelských vztahů je důležitá lidská vlastnost v každém věku člověka.

Sport má velký potenciál také ve světovém měřítku. Mezinárodní charakter sportu vyplývá již ze samotné podstaty člověka. Sportovec se snaží na sobě pracovat, být stále lepší. Časem chce

soutěžit, porovnávat se s ostatními a nestačí mu region, soutěží na mezinárodním poli. Úspěšné vrcholové sportovce, kteří působí na mezinárodních soutěží, tedy můžeme dokonce považovat za propagátory a velvyslance určité země (Štulajter et al. 2016). Všichni soutěžící v mezinárodních soutěžích mají stejné pocity, stejné nadšení. Je zde možné vidět všechny typy lidí z různých kultur a náboženství, s odlišnými barvami pleti, s rozdílnými názory a pohledy na svět. To ukazuje velkou komunitu mezinárodních sportovců, kteří spolupracují na stabilitě, rozvoji a mírovém světě (Boyacıoğlu a Oğuz, 2016).

Propojení sportu a mezinárodních vztahů je tedy celkem zřejmé. Díky svému mezinárodnímu charakteru dokáže sport sbližovat nejen lidi z různých států, ale překonává i kulturní rozdíly, které jsou v jiných oborech velmi viditelné (Chmelár 2013, s. 3). Souvislost mezi sportem a zahraniční politikou státu rozebírá i Dubský (2018, s. 5) ve svém článku, kde píše, že *„sportovní diplomacie má nepřehlédnutelný potenciál, neboť sportovní akce a sportovci mohou doplnit a zesílit diplomacii státu a zviditelnit oficiální zahraniční politiku státu.“*

Existuje více definic sportovní diplomacie, například Zákravský (2016, s. 18) pod tímto pojmem rozumí *„… využívání sportovních událostí, reprezentací, klubů či jednotlivých sportovců ze strany vlád tak, aby mezinárodní reflexe vedla k pozitivní percepci daného státu či substátního regionu, jenž je se zviditelněním samotných sportovců či sportovních akcích neodmyslitelně spojen, ať už obecně napříč celou zahraniční veřejností či směrem k jedné konkrétní zemi.“* Sportovní diplomacie slouží k propagaci daného státu i režimu. Prostřednictvím sportovních úspěchů i pořádáním významných sportovních událostí se zvyšuje pozitivní vnímaní země (Veselý 2018, s. 30). Murray (2018, s. 12) celý tento pojen shrnuje jako obor zaměřující se na procesy, aktéry a sítě vytvořené jak státy, tak i nestátními aktéry a mezinárodním sportem. Také uvádí, že ve své podstatě je sportovní diplomacie termín, který se v dnešní době často používá. Popisuje však už mnoho let obecně známou věc: využití sportu k uskutečnění cílů, minimalizaci konfliktů a spojování cizinců dohromady. Specificky je sportovní diplomacie přesvědčivé a strategické využití sportovců a sportovních akcí pro zapojení, informování a vytvoření pozitivního obrazu dané země mezi zahraniční veřejností, organizacemi i státy (Murray 2018, s. 12-13).

Na základě definic různých autorů můžeme uvést, že sportovní diplomacie využívá sportu jako nástroje zahraniční politiky a diplomacie. Využíváním sportu se státy jako hráči na mezinárodním poli snaží o předcházení konfliktů, udržování stability i rozvoje a vybudování pozitivní image země mezi státy i zahraniční veřejností.

1.1.1. Úlohy sportovní diplomacie

Dubský (2018, s. 17) rozdělil úlohy sportovní diplomacie do tří skupin, a to sport jako prostředek řešení vzájemných, v užším pojetí i diplomatických, vtahů, sport jako součást veřejné a kulturní diplomacie a sportovní diplomacie jako nástroj zabránění násilí, řešení konfliktů, stabilizace a rozvoje.

Sport jako prostředek řešení vzájemných, v užším pojetí i diplomatických, vztahů

Tato úloha sportovní diplomacie je brána jako úloha širšího pojetí zahraničních aktivit. Sport je zde prostředníkem, který vede v ideálním případě ke zlepšování vztahů, v opačném případě ke zhoršování vztahů (Dubský 2018, s. 13). V tomto případě hrají sportovci roli velvyslanců v určitém státu, kde má země politické zájmy. Navazují se tak kontakty mezi státy, kde vztahy nejsou úplně vřelé (Zákravský 2016, s. 32).

Pro tuto bakalářskou práci a příklad případové studie je nejvýznamnější hokejová diplomacie, kdy dochází k oteplování vztahů mezi státy pomocí hokeje. Klasickým příkladem je také tzv. ping-pongová diplomacie, která vedla ke zlepšování vztahů a sbližování mezi Spojenými státy americkými a Čínskou lidovou republikou (ČLR). Kvůli vyostřeným vztahům se prostřednictvím ping-pongu v roce 1971 uskutečnila první oficiální návštěva od roku 1949. Po tomto sportovním utkání navštívil tehdejší prezident Nixon ČLR a vztahy se stabilizovaly (iRozhlas 2011). Kriketová diplomacie je dalším příkladem. Indie a Pákistán jsou dva kriketové národy, které při každém zápase vytváří na stadionu neuvěřitelnou atmosféru. První série se odehrála v roce 1954 při příjezdu pákistánského týmu do Indie. Jedním z prvních kroků bylo udělení víz do města Láhaur tisíci indických fanoušků. Největší krok však udělal pákistánský prezident Zijául Hak, který přispěl ke kriketu vedoucímu k mírové iniciativě. V roce 1987 překvapivě navštívil kriketový zápas v Indii, což vedlo k možné nabídce míru. Plánování nebo zrušení kriketových zápasů sloužilo skoro 70 let jako ukazatel stavu politických vztahů mezi těmito státy (Jha 2017).

Na druhou stranu však může sport a sportovní diplomacie vést ke zhoršení vztahů mezi státy. Může být zapojena až do nátlakové diplomacie. Klasickým případem negativního dopadu jsou bojkoty, kdy se státy úmyslně sportovních akcí neúčastní. Tuto formu diplomacie lze pojmenovat jako diplomacie bojkotu. Může docházet k záměrné izolaci určitých států a jejich účast tak schválně blokovat (Dubský 2018, s. 14). K bojkotům dochází nejčastěji na olympijských hrách. Buď se může jednat o bojkot her konaných v demokratických

společnostech, kdy je typickým příkladem africký bojkot Letních olympijských her 1976 v Montrealu, kterému se věnuje příklad případové studie. Tento akt byl ve skutečnosti sekundárním bojkotem, který nebyl zaměřen na hostitelskou zemi. Nebo se jedná o olympijské hry pořádané diktaturami ve spolupráci s Mezinárodním olympijským výborem (MOV), kdy bojkoty tedy jistou formou narušují reputaci státu, který pořádá politickou událost (Hoberman 2008, s. 26). Mezi neznámější případ tohoto bojkotu patří bezesporu moskevský bojkot z roku 1980. Na protest proti sovětské invazi do Afghánistánu, vedly Spojené státy bojkot, který vedl k velmi nízké účasti na Letních olympijských hrách 1980 v Moskvě (Carter 2010).

Dalším cílem sportovní diplomacie může být nápomocnost v uznání státu jako samostatného subjektu a následné jednání s ním v této rovině. Přijetí do sportovních organizací či asociací je důležitým znakem toho, že daný subjekt byl uznán mezinárodním společenstvím. Příkladem může být Kosovo nebo Palestina a jejich členství ve *Fédération Internationale de Football Association* (FIFA) (Dubský 2018, s. 14). FIFA je nejdůležitějším prvkem fotbalu po celém světě. Vizí této federace je podporovat fotbal, chránit jeho integritu a přinášet hru všem (FIFA nedatováno).

Sportovní diplomacie jako součást veřejné a kulturní diplomacie

Sportovní diplomacie je v dnešní době stále novotvarem, není to obor příliš probádaný. Tento druh diplomacie bývá přiřazována k diplomacii veřejné i kulturní, které vycházejí rámcově ze *soft power*. *Soft power* je podle Nyeho (2008, s. 94) schopnost ovlivňovat druhé k dosažení chtěných výsledků prostřednictvím přitažlivosti spíše než nátlaku. *Soft power* daného státu závisí konkrétně na třech zdrojích, a to na kultuře daného státu, jeho politických hodnotách a také na zahraniční politice (Nye 2008, s. 97).

Právě většina odborníků pokládá sportovní diplomacii za podobor diplomacie veřejné. Ta je součástí zahraniční politiky každého státu. Veřejnou diplomacii můžeme chápat ve více rovinách. Například ji můžeme chápat jako protiklad k diplomacii tajné. Také o ni můžeme uvažovat ve smyslu veřejných záležitostí, kde je primární podstatou informovanost. Přenos informací lze brát ve dvou významech. Prvním významem je přenos k veřejnosti, kdy mají tak běžní občané přehled a kontrolu nad vládou. Druhým významem je přenos informací od veřejnosti k vládě, která tak může získat podporu pro svou politiku. Na třetí rovinu veřejné diplomacie je nahlíženo jako na nástroj pro prosazování politických cílů v zahraničí. Tato rovina může být považována za propagandu. Poslední rovinou je proces komunikace se

zahraniční veřejností (Peterková 2008, citace dle Veselého 2018, s. 27). Konkrétně je tento význam veřejné diplomacie podle Peterkové (2008, s. 13) *„… činnost zaměřená na utváření a ovlivňování pozitivních představ o daném státu, hodnotách a činnostech, které reprezentuje mezi zahraniční veřejností. Prostředkem k dosažení žádoucího cíle je pravdivá komunikace se zahraniční veřejností, prováděná v součinnosti státního aparátu i soukromých subjektů.“* Tuto rovinu lze přímo aplikovat na sportovní diplomacii, která, jak je již výše uvedeno, z veřejné diplomacie vychází.

Velmi blízko má sportovní diplomacie i k diplomacii kulturní. Tu lze nejlépe popsat jako diplomacii, která je založen na výměně myšlenek, názorů, hodnot, tradic a jiných aspektů kultury. Je to umění přesvědčovat prostřednictvím hodnot, na rozdíl od *hard power*, která dobývá vojenskou silou. Kulturní diplomacie posiluje vztahy i zvyšuje společensko-kulturní spolupráci (Institute for Cultural Diplomacy nedatováno). Veselý (2018, s. 29-30) uvádí, že *„kulturní diplomacie má za cíl zahraniční veřejnosti přiblížit kulturu daného státu v nejširším slova smyslu.“*

Odborníci spojují sportovní diplomacii s diplomacií ekonomickou, například Chmelár (2013, s. 3), prezident Slovenského olympijského výboru, říká, že sportovní diplomacii můžeme chápat přímo jako určitou modifikaci diplomacie ekonomické. Ekonomickou diplomacie popisuje například Hladík (2001, s. 5) jako *„… nástroj cílevědomého a systematického uplatňování té části zahraniční politiky státu, která se týká ekonomických zájmů země a jejích subjektů.“*

Sportovní diplomacie také ukazuje silné stránky dané země, a to pomocí pořádání velkých mezinárodních sportovních událostí, typicky jsou to olympijské hry, šampionáty, mistrovství světa. Tyto akce jsou velmi významné, země si tak může vybudovat pozitivní nebo naopak negativní tvář. Sportovní mezinárodní akce lákají k návštěvě spoustu diváků, kteří do země přijedou, a navíc tak zvyšují i turismus. Pokud bude celá akce úspěšná, návštěvníci i média zemi skrze pořádanou akci podpoří, vytvoří pozitivní obraz. Podle Dubského (2018, s. 12) jsou tedy *„… sport a sportovní události využívány k upoutání, informování a vytváření pozitivního obrazu nejen u domácího, ale zcela záměrně u zahraničního publika, od veřejnosti až po vlády a politické elity.“* Na druhou stranu s sebou může pořádání přinášet i negativní dopady. V opačném případě se totiž bude spíše než o sportovních úspěších hovořit o nepovedenosti celé akce. Nebude tak splněn základní cíl sportovní diplomacie o budování značky. Navíc může dojít i k zadlužení státu. Velkou hrozbou je pro dnešní významné mezinárodní akce i hrozba terorismu (Dubský 2018, s. 12).

Nejvýznamnějšími pořádanými akcemi jsou právě olympijské hry. Ty znamenají velkou sportovní událost a přináší divákům spoustu zábavy. Nepřináší však jen obrovské napětí, ale vyznačují se i určitou hodnotou či smyslem. Tento smysl olympijských her můžeme nazvat jako určitou olympijskou myšlenku. Tato olympijská myšlenka přináší popis olympických her jako podporu fair play, nediskriminovaného člověka plného fyzické i psychické síly, ukázku slušného chování, ale i síly. Olympijské hry ve své podstatě nemají ukázat jen to, kdo je v jakém sportu lepší, ale právě poukázat na propojení lidí z celého světa a na společný zájem. Jde především o propojení sportu, hodnot, kultur i prvků vzdělávání (Dovadil 2008, s.1).

Nejdůležitějším aspektem je dnešní mezinárodní propojování, jak potvrzuje i Dovadil (2008, s. 4), který píše, že dnešní olympijské hry *„… vytvářejí trvalejší sportovní, výchovné i kulturní hodnoty, úspěšně přispívají k demokratizaci mezinárodní politiky, vztahům mezi národy, pomáhají eliminovat rasovou i sociální nesnášenlivost, podněcují umění, jsou jistým vzorem. Olympionik je nejen soutěžící, ale je sportovním a kulturním vyslancem své země.“* Právě tyto hry působí i částečně na podpoře míru, rovnosti a propojení ve světě. S ohledem na mezinárodní propojení olympijských her se rozhodlo MOV pracovat na olympijském příměří (The Olympic Museum, s. 13).

MOV identifikuje tři hlavní hodnoty olympijských her. První hodnotou je znamenitost. Ta značí dosažení toho nejlepšího výsledku nejen na sportovní události, ale hlavně v životě. Znamená odhodlání, vynaložení úsilí, překonávání člověka samotného, podávání skvělých výkon bez omezování ostatních. Nejde jen o výhru nebo o získání medaile, jde o účast na této akci, posouvání se v osobním životě. Hlavním cílem je dostat se svého těla, vůle i mysli to nejlepší. Neméně důležitou hodnotou je přátelství. Sportovci jsou ústřední postavy celých olympijských her. Během akce jsou to právě oni, kteří jsou vzory pro lidi sledující sportovní událost. Měli by vyzařovat energii, pracovat na spolupráci, nediskriminaci a vzájemném porozumění. Přátelství pracuje na budování mírumilovného světa, solidaritě, radosti i optimismu. A to vše skrze sport. Poslední velmi důležitou identifikovanou hodnotou dle MOV je respekt. Jelikož je sport velmi náročný, měli by sportovci mezi sebou i sami k sobě a svému tělu projevit respekt. Důležité je dodržování nastavených pravidel a tím inspirovat všechny účastníky i diváky olympijských her (The Olympic Museum 2012, s. 3).

Sportovní diplomacie jako nástroj zabránění násilí, řešení konfliktů, stabilizace a rozvoje

Tato třetí skupina úloh sportovní diplomacie se vztahuje na předcházení a řešení konfliktů mezi státy. Goldberg (2000, citace dle Dubského 2018, s. 15) používá trefná slova, když říká, že *„svým způsobem sport umožňuje symbolickou transformaci konfliktu z bitevního pole do sportovní arény.“* Sport hraje také významnou roli při prevenci konfliktů. Může se tak vztahovat k preventivní diplomacii (Dubský 2018, s. 15). Preventivní diplomacie je jednou z nejdůležitějších, protože právě nejžádanějším a nejúčinnějším zájmem diplomacie je zmírnění napětí dříve, než dojde ke konfliktu. Cílem je předcházení konfliktů nebo zabránění přechodu stávajících sporů do násilných konfliktů. K tomu se využívá rozličných diplomatických prostředků (United Nations 1992). Jak již bylo zmíněno v úvodu kapitoly o sportovní diplomacii, sport pomáhá ke stabilitě, toleranci, nediskriminaci, zdokonalování se, cílevědomosti. Má edukační i zdravotní význam. Celkově je sport nedílnou součástí dnešních mezinárodních vztahů i zahraniční politiky a určitě by neměl být přehlížen.

Konkrétním příkladem může být iniciativa *Football 4 Peace International* (F4P) a také *Peace and Sport*. F4P působící v různých koutech světa využívá fotbal k řešení konfliktů mezi komunitami. Cílem tohoto programu je poskytnutí bezpečného místa k navázání vztahů mezi lidmi nebo třeba podpora vzájemného porozumění. Zásada neutrality v tomto projektu je důležitým rysem pro prevenci konfliktů a koexistence (Football 4 Peace International 2019).

Velmi významná nezávislá organizace *Peace and Sport* působí pod záštitou Monaka. *Peace and Sport* propojuje nevládní organizace, olympijské organizace a MOV s politickými představiteli. Touto cestou se snaží dosáhnout stability, rozvoje a míru ve všech částech světa postižených chudobou nebo sociální nestabilitou. Organizace podniká konkrétní kroky, aby prokázala vzdělávací a sociální dopad sportu prostřednictvím iniciativ sportovní diplomacie (Peace and Sport nedatováno). Kanada také zaštituje důležité organizace podporující mírovou cestu pomocí sportu jako hlavního nástroje. Příkladem může být *Sport for Development and Peace* sloužící k podpoře Commonwealth her, které jsou rozebrány v případové studii.

2. Zahraniční politika Kanady a role sportu

Úvodem je nutné říci, že Kanada je jednou ze zemí *Group of Seven* (G7) se silnou ekonomikou, úspěšnou demokracií a s citem pro spravedlnost a rovnoprávnost. Je jednou z nejuznávanějších zemí světa, která se snaží o udržování spravedlnosti, míru a bezpečnosti (O'Shea 2016). Prosazuje především své zájmy a nezávislost, kdy si svojí zahraniční politiku vytváří sama od roku 1931 získáním nezávislosti o rozhodování. (McCullough nedatováno). Podle oficiálních vládních stránek Kanady (Government of Canada 2013) jsou cíle zahraniční politiky:

- *„prosazování národních zájmů Kanady a odrážení jejích skutečných hodnot;*
- *posilování obchodních trhů založených na poctivosti a také na rozšiřování volného a spravedlivého přístupu na trh na bilaterální, regionální a globální úrovni;*
- *spolupráce s řadou partnerů uvnitř i vně vlády s cílem dosáhnout větší ekonomické stability i příležitostí a větší bezpečnosti pro Kanadu a obyvatele doma i v zahraničí;*
- *účinné a odpovědné spravování zdrojů Kanady s cílem dosáhnout smysluplných, udržitelných mezinárodních rozvojových, humanitárních a ekologických výsledků;*
- *zapojení se do rozvoje politiky v Kanadě a na mezinárodní úrovni, umožňující snáze Kanady realizovat své mezinárodní rozvojové a humanitární cíle.“*

V roce 2018 a 2019 se Kanada nadále snaží tyto cíle naplňovat a prohlubovat. Rozvíjí stabilitu, prosperitu, přispívá ke spravedlivějšímu a udržitelnějšímu státu ve světě. Pro tyto roky byly stanovené čtyři hlavní priority. První prioritou je posilování mezinárodního pořádku. Kanadská vláda se bude snažit o podporu mezinárodních partnerů s cílem podpory progresivních mezinárodních smluv, rovnocennosti mužů a žen, bezpečnostních otázek, boje proti klimatickým změnám nebo například zásahu proti kybernetickým hrozbám. Druhou velmi zajímavou prioritou je podpora žen a celkově feministické zahraniční politiky. Kanada chce do budoucna podporovat lidská práva a zaměřit se především na dodržování práv žen. Kanada chce pracovat na prosazování žen v politice i na vyšších manažerských pozicích (Government of Canada 2018a). Na podporu této problematiky byla v roce 2017 vytvořená politika *Feminist International Assistance Policy*. Ta si klade za cíl usměrňování těchto záležitostí, tedy rovnocennosti a práv žen. Nezaměřuje se však výhradně jen na dívky, ženy a jejich šance i úspěchy, ukazuje se také v oblasti na podporu udržitelnosti a boje proti chudobě. Pomáhá tak i chlapcům a mužům (Government of Canada 2019). Třetí prioritou je

progresivní mezinárodní obchod, kde se tento stát snaží o využívání všech ekonomických příležitostí plynoucích právě z trhů. Snaží se o příliv zahraničních investorů a výhody z různorodého mezinárodního trhu. Poslední neméně důležitou prioritou je spolupráce a oboustranně výhodné vztahy se Spojenými státy americkými. Chce se zaměřit na snižování neshod, prohlubování partnerství, bezpečnosti a již zmiňovaného mezinárodního obchodu (Government of Canada 2018a).

V poslední době se hodně věnuje také ekologii. Existuje však jen pár národních ekologických problémů, které Kanada řeší sama. Většinu této politiky sdílí právě se svými partnery a dalšími státy. Společně dokáží pracovat na řešení těchto problémů a ovlivňovat kvalitu životního prostředí. Již v minulosti se země zavázala ke splňování mezinárodních dohod. *Compendium of Canada's Engagement in International Environmental Agreements and Instruments* je souhrn všech dohod a závazků týkajících se problémů se životním prostředím. Sleduje dodržování smluv a průběžné výsledky i posuny. Poskytuje ucelenou představu a obraz ohledně enviromentálních problémů (Government of Canada 2018b). V Kanadě existují různé organizace a iniciativy zabývající se touto problematikou, jako příklad může být uvedena nezisková organizace *The Canadian Society for Ecology and Evolution*. Tyto ekologické komunity si kladou za úlohu zvýšit povědomí veřejnosti o významu ekologie a vývoje pro kanadskou společnost (Canadian Society for Ecology and Evolution nedatováno).

Po pročtení oficiálních stránek kanadské vlády lze říci, že Kanada v současnosti nemá příliš mocenských cílů. Vše se snaží vyřešit mírovou cestou. Kanadská zahraniční politika vždy operovala jako věrný stát po boku Spojených států amerických a Evropy. Tyto operace zahrnují například účast ve spojenectví během první i druhé světové války, aktivní účast v Organizaci spojených národů a Severoatlantická aliance. Kanada vždy prováděla a dodržovala ekonomické, politické, vojenské i diplomatické závazky, které vedly k udržení světové stability a míru (McCullough nedatováno). Velmi se Kanada zaměřuje na cíle ekonomické. Podle Government of Canada (2018c) se s cílem ekonomické stability a růstu snaží Kanada o *„… otevřený obchod a svobodné trhy, které se řídí obezřetnou politikou a řádnou regulací.“* To znamená vyhnutí se extrémnímu protekcionismu a zároveň nezvládnuté ekonomice. Kanada se zaměřuje na kvalitní kvalifikovanou pracovní sílu, která je základním stabilním prvkem pro udržitelný ekonomický růst. Počáteční fází je kladení důkladu na edukační systém. Ten pak vychová ekonomicky a matematicky gramotné lidi v produktivním věku. Kanada také pomáhá rozvojovým zemím v boji proti chudobě

(Government of Canada 2018c). Kanada se snaží těmto ekonomickým cílům a celkově všem svým cílům napomáhat skrze výhody mezinárodních společenství. Demonstruje tak závazek vůči rostoucí ekonomice, bezpečnosti, prosperitě i míru a může tak rychleji reagovat na změny v zahraniční politice. Celkově bere myšlenku globálních a stabilních organizací velmi vážně. Globální zájmy a aktivní účast ve významných mezinárodních organizacích tvoří jednu z nejpodstatnějších a nejuznávanějších složek kanadské zahraniční politiky (McCullough nedatováno). Kanada se zaměřuje hlavně ideové cíle, a tak na budování pozitivní image ve světě. Typickým příkladem je zapojování se do velké řady výměnných programů pro studenty, kde chtějí studentům dodat poznatky o nové kultuře, společnosti i zlepšit jazykové schopnosti.

Pro tuto bakalářskou práci je důležité budování kladného vnímání jako cíl kanadské zahraniční politiky. Tento cíl se snaží naplňovat různými efektivními způsoby. V roce 2017 se umístila na prvním místě nejuznávanějších zemí světa. Na dalších dvou místech se umístily Švédsko a Švýcarsko. Tyto tři země se posledních 6 let pravidelně umisťují na prvních místech v žebříčku (Reputation Institute 2017). K budování pozitivní image Kanada využívá *soft power* a diplomacii jako nástroj zahraniční politiky. Kanadská diplomacie je ve světě známá pro své klidné a mírové řešení konfliktů. V dnešní době se kromě tradiční diplomacie zaobírá již zmiňovanou veřejnou a kulturní diplomacií. Dokonce má i sektorovou poradní skupinu *The Cultural Industries Sectoral Advisory Group on International Trade*. Tato skupina je oficiálním úřadem a je součástí poradního systému federální vlády pro mezinárodní obchod. Zabývá se poskytováním poradenství v oblasti kulturního průmyslu. Kanada vyvinula živý kulturní sektor s mnoha institucemi, kvalitním mediálním, vydavatelským, televizním, hudebním a sportovním průmyslem, do kterého kanadská vláda investuje miliony dolarů ročně (Khan 2018).

2.1. Sport v kanadské politice

Mezinárodní sport hraje důležitou roli při budování image Kanady v zahraničí. Sport je dalekosáhlejší a všudypřítomný, tedy často i účinnější než některé tradice dlouhodobé činnosti veřejné diplomacie (Potter 2009). Kanada se účastní různých mezinárodních sportovních akcí, příkladem můžou být olympijské hry, mistrovství světa, hry Commonwealthu, či hry Jeux de la Francophonie. Navíc si pořádá i své vlastní sportovní klání *Canada Games* (Canada Games nedatováno). Kanada se proslavila díky mnoha sportům. Příkladem je krasobruslení,

které proslavili Browning a Stojko, lyžování či plavání zastoupeného Baumannem a Davisem. Dále Kanadu zviditelnili sportovci jako Weir v golfu nebo Bailey ve sprintu (Potter 2009). Nejvýznamnějším sportem je pro Kanadu rozhodně lední hokej a hokejisté. Tato země je považována za vlastníka hokejového dědictví. Kanadský hokej proslavil například Crosby nebo McDavid (Suppa 2018).

Pro Kanadu však není sport jen zábavou, ale i nástrojem zahraniční politiky. Sport v Kanadě přispěl k podepsání několika mezinárodních smluv. Za zmínku stojí například sportovní výměnný program podepsaný s Kubou. Příčinou podepsání smlouvy byla potřeba kanadské vlády, která chtěla najít před Letními olympijskými hrami 1976 v Montrealu vhodné teplé místo na trénování svých atletů i přes zimu. Po domluvě sportovali kanadští atleti na Kubě v zimě na přelomu roku 1975 a 1976. Kuba se zase zajímala o využití několika kanadských školících zařízení (Macintosh a Hawes 1994, s. 182-183). Od roku 1988 existuje *Canada Cuba Sports & Cultural Festivals,* jež pořádá společné vzdělávací, cestovatelské a sportovní programy. Skrze sportovní programy propojuje obyvatele Kanady a Kuby. Nabízí řadu sportů, například je členem *Cuban Basketball Federation,* národního sportovního řídícího orgánu, díky kterému může propojit obyvatele obou zemí podobného věku i schopností (Canada Cuba 2018). I s dalšími státy udržuje Kanada skvělé vztahy, které podporují sportovní akce. Byly podepsány smlouvy díky hokejové diplomacii i Commonwealth hrám, které rozeberu v případové studii.

Mimo budování vztahů s dalšími státy Kanada spravuje několik sportovních politik. Ty se zabývají sportem pro domorodé obyvatele, ženami ve sportu, sportem pro osoby se zdravotním postižením, dopingem, sponzorováním sportu tabákovými výrobky, hostováním mezinárodních sportovních akcí nebo oficiální *Canadian Sport Policy* (Government of Canada 2017a). Nejvyužívanějšími aktivními politikami v současné době jsou *A Policy on Sport for Women and Girls* a *Federal Policy for hosting international sport events*.

Oficiální vládní dokumenty uvádí, že politika *A Policy on Sport for Women and Girls* přispěje k budování pozitivního vnímání Kanady a také posílí vedoucí postavení této země ve sportu včetně mezinárodních úmluv a činností. Hlavní myšlenkou politiky věnující se ženám ve sportu je, že dívky a ženy by měly mít stejně kvalitní příležitosti uplatnění se ve sportu jako muži. Také by měly mít možnost rozvíjet se v tom, co je baví a naplňuje po celý život. Kanadské ženy jsou v mezinárodních soutěžích velmi úspěšné. Ženy tvořily více než polovinu ze zúčastněných olympijských atletů Kanady v Atlantě, Sydney a v Aténách. V italském Turíně ženy vyhrály 16 ze 24 získaných medailí. (Government of Canada 2017b).

Konkrétními příklady úspěšných žen ve sportu můžou být Schmirler, žena úspěšná v curlingu, fotbalová hvězda Sinclair nebo krasobruslařka Manley (Russell 2017).

Neméně důležitou politikou je *Federal Policy for hosting international sport events* platná od roku 2008. Tato politika se bere jako klíčová v rámci pořádání sportovních akcí nejen jako jeden ze základů pro rozvoj sportu, ale také jako nástroj ekonomického a mezinárodního rozvoje. Jednou ze zásad politiky je zaměřit investice na projekty, které napomáhají k dosažení zájmů kanadské vlády při pořádání mezinárodních akcí. Kanada uznává sociální, kulturní, ekonomické, mezinárodní i komunitní přínosy pořádání sportovních akcí (Government of Canada 2017c). Hostování mezinárodních a národních amatérských sportovních akcí nabízí Kanadě a jejím komunitám příležitost přivítat návštěvníky, předvést zemi národním a mezinárodním divákům a podpořit kulturu sportu, rekreace a tělesné aktivity země (Government of Canada 2019a).

Spojkou mezi všemi politikami, které mají se sportem nějaký kontakt, je *Canadian Sport Policy*. Tato kanadská sportovní politika stanovuje směr všem vládním prvkům i jiným institucím a organizacím. Snaží se tak docílit zajištění, že sport bude mít pozitivní vliv na život obyvatel Kanady, komunit i celé země (Government of Canada 2017d). Politika platí vždy 10 let a byla poprvé zavedena v roce 2002. Vize první politiky platné do roku 2012 bylo vytvoření kvalitního sportovního prostředí, které umožní všem obyvatelům pravidelně sportovat a těšit se tak ze svých úspěchů. V této původní sportovní politice byly stanoveny čtyři priority. První prioritou byla snaha zapojovat stále větší počet lidí, aby vystupovali důsledně a na nejvyšší konkurenční úrovni. Zatímco se první priorita zaměřovala na běžné občany a jejich zábavu, druhá cílí už na vrcholové sportovce. Kanada se pomocí nich snažila dosáhnout co nejlepších sportovních výsledků a díky dodržování pravidel budovat pozitivní mínění o zemi. Dále se politika zabývala neustálým vylepšováním a modernizováním. Poslední prioritou byla koordinace propojenosti komponentů sportovního systému a vylepšování komunikace mezi nimi (Sport Information Resource Centre nedatováno).

Government of Canada (2017d) uvádí 5 konkrétních cílů současné sportovní politiky platné od roku 2012 do roku 2022, díky kterým chtějí zvýšit počet a rozmanitost kanadských sportovců a posílit tak celou sportovní diplomacii:

- *„základní sport: základní dovednosti, znalosti a postoje k účasti na organizovaném a neorganizovaném sportu;*

- *rekreační sport: možnost podílet se na sportu pro zábavu, zdraví, sociální interakci a relaxaci;*
- *konkurenční sport: možnost systematicky zlepšovat a měřit svůj výkon vůči ostatním v konkurenci bezpečným a etickým způsobem;*
- *vysoce výkonný sport: systematické dosahování světových výsledků na nejvyšší úrovni mezinárodní soutěže prostřednictvím spravedlivých a etických prostředků;*
- *sport pro rozvoj: využívání sportu jako nástroje sociálního a ekonomického rozvoje a propagace pozitivních hodnot doma i v zahraničí.“*

Shrnutím těchto oficiálních cílů kanadské vládní sportovní politiky můžeme říci, že Kanada se zaobírá nejen vrcholovým sportem, ale podporuje i klasický a rekreační sport, klade důraz na zábavu a zdraví obyvatel. Ve vrcholovém sportu už se pak soustředí na výborné výsledky.

Vláda Kanady podporuje především výše zmíněné politiky a také systém *Sport Canada* vyvíjející programy a iniciativy, které mohou pomoci sportovnímu systému uspokojit potřeby obyvatel tohoto státu. Navíc má dohody s devíti dalšími zeměmi, které prohlubují zejména příležitosti v zahraničí (Government of Canada 2017d). *Sport Canada* provádí tři velmi významné oficiální programy. Tyto programy se snaží o zlepšení sportovního prostředí a posouvání sportovních výkonů na mezinárodní úrovni. Také se soustředí na pořádání sportovních akcí, které právě pro vrcholové sportovce vytvářejí příležitosti pro uplatnění a předvedení svých dovedností. Na podporu oficiální sportovní diplomacie a financování jsou vytvářeny i další činnosti a iniciativy (Government of Canada 2018d). Sportovní programy jsou *Athlete Assistance Program, Hosting Program* a *Sport Support Program.*

Athlete Assistance Program představuje první program *Sport Canada*. Program je zaměřený na sportovce dosahující výborných výsledků. Těmto sportovcům uznává významný závazek spojený s úsilím o dosažení výher a snaží se zmírnit některé finanční tlaky spojené s přípravou a účastí na sportovních akcích (Government of New Brunswick nedatováno). Pomáhá mezinárodním sportovcům prosadit se na tomto poli prostřednictvím poskytování příspěvků na bydlení, školení a případně školného. Jelikož jsou na vrcholové sportovce kladeny stále rostoucí požadavky, pomáhá jim tento program s jejich osobním a profesním rozvojem nejen během jejich profesionální kariéry, ale i po jejím ukončení (Athletics Canada 2019).

Druhým oficiálním programem je *Hosting Program*. Financuje různé zimní a letní hry, a především pomáhá s pořádáním sportovních akcí na půdě Kanady, finančně spolupracují

s hostitelskými obecními a územními vládami (Government of Ontario 2019b). Programu kromě vlády vypomáhají také podpůrné neziskové organizace s plánováním, marketingem a financováním prostřednictvím sponzorství a partnerství (Canada Games nedatováno). Vláda si od investice do pořádání her skrze tento program slibuje zvýšení cestovního ruch, vytváření pracovních míst, posílení veřejné infrastruktury a zvýšení ekonomického rozvoje (Government of Ontario 2019a).

Sport Support Program je posledním programem *Sport Canada*. Tento program se nezaměřuje pouze na elitní sportovce a jejich mezinárodní výsledky, ale pomáhá i běžným sportovcům. Cílem je zejména zvýšit příležitosti k účasti na sportovních akcích pro všechny Kanaďany, také zvýšit schopnost kanadského sportovního systému dosahovat světových výsledků na nejvyšších mezinárodních soutěžích a prosazovat kanadské zájmy, hodnoty a etiku ve sportu doma i v zahraničí. Tento program se také jako jediný zaměřuje na rozvoj nejen sportovců, ale i trenérů, a to s cílem přispět k poskytování kvalitního a zkušeného sportovního vedení v rámci kanadského sportovního systému (Government of Canada 2016, s. 1). Tento program je finančně nejnáročnější, *Canadian Heritage* na něj vynakládá přibližně 150 milionů kanadských dolarů ročně (Government of Canada 2018d). Program má také své podpůrné iniciativy.

Zajímavými iniciativami jsou *Sport Funding and Accountability Framework* a *Long-Term Athlete Development* používající se k identifikaci způsobilosti získání příspěvku nebo k rozvoji sportu v rámci výše zmiňované organizace *Sport Support Program.* Posuzování vhodnosti iniciativy *Sport Funding and Accountability Framework* probíhá ve čtyřech fázích, kdy nejprve musí organizace zaručit, že splňuje všechny komplexní podmínky dané touto iniciativou. Pokud dokáže, že všechny tyto podmínky splňuje, postupuje do dalšího kola, kde se hodnotí na základě několika kritérií napříč širokou škálou ukazatelů výkonosti v oblastech zapojování, vedení, zodpovědného chování a stanovených podmínek (Government of Canada 2018d).

Většina kanadských programů je postavená na iniciativě *Long-Term Athlete Development.* Tato iniciativa je rámcem pro optimální vztah ke sportu, tréninku a soutěže pro každou etapu sportovního vývoje. Trenéři, kteří se podílejí na iniciativě a jejích praktikách, budou s větší pravděpodobností vychovávat sportovce, kteří dosáhnou svého plného atletického potenciálu (Athletics Canada nedatováno, s. 1). Iniciativa popisuje 8 stádií. Aktivní start, základy a učení se trénování jsou první tři fáze, kde se děti před pubertou učí základy sportu, rozvíjení fyzické

aktivity, pravidelné cvičení. Tréninkem k vytrénování, soutěživost a k vítězství jsou následující tři stádia. Tyto tři etapy už se soustředí na pokročilejší sportovce, kteří jsou odhodlaní jít cestou vrcholového sportu. Sportovcům se dostává individuálního tréninku a specializace na jeden konkrétní sport. Snaží se maximalizovat úspěchy, ale nezapomínají ani na psychický stav sportovců. Aktivní život je poslední fází, která, jak už název napovídá, je o aktivním přístupu ke sportu po celý život (Sport for Life nedatováno).

Financování sportovní politiky zahrnuje mnoho zúčastněných stran, včetně oficiální kanadské vlády, územních vlád i vlád provincií, soukromého sektoru, organizací a iniciativ (Government of Canada 2016, s. 17). Významnou iniciativou je *Sport Development Framework*, jež poskytuje podporu vedení a financování celé sportovní politiky. Tato iniciativa stanovuje postavení všech politik a programů a také je hlavním klíčem pro zkoumání systému a rozhodování. Zahrnuje dvě hlavní oblasti kanadského sportu. První oblastí jsou základy, můžeme je označit jako stavební kameny, pro vztah mezi obyvateli Kanady a sportem. Vede Kanaďany k pozitivnímu přístupu ke sportu a učí je základním pohybovým dovednostem. Druhou oblastí je cesta, která vede od zavedení zmiňovaných základních dovedností až po dosahování výborných výsledků. Tato cesta předkládá všechny možnosti, programy či iniciativy, které napomáhají k rozvoji sportovce. Také poskytuje školitele a podpůrné trenéry (Government of Canada 2017e).

Do financování oficiální kanadské sportovní politiky se zapojuje vláda Kanady jako jediný a zároveň největší investor (Government of Canada 2018d). Vláda Kanady financuje sport prostřednictvím *Canadian Heritage*. To představuje portfolio organizac hrající zásadní roli v kulturním, občanském a ekonomickém životě Kanaďanů. Na sport vydá *Canadian Heritage*, oficiální pověřenec kanadské vlády, ročně přibližně 200 milionů kanadských dolarů, v některých letech, například když Kanada hostuje větší sportovní události, je to až 400 milionů kanadských dolarů ročně. To z celkového rozpočtu představuje přibližně 20 %, tedy jednu pětinu všech financí (Government of Canada 2016, s. 17).

Vláda Kanady se soustředí především na usměrňování sportu skrze oficiální politiky a *Sport Canada* s podpůrnými programy a iniciativami. Programy a iniciativy se zaměřují ze začátku na budování vztahu ke sportu, později na pravidelnost tréninků, na dosahování výsledků, finanční odlehčení a zlepšování se na mezinárodním poli. Programy a iniciativy jsou také zaměřené na pořádání sportovních her, které podporují ekonomiku i pozitivní image státu.

3. Sportovní diplomacie v kanadské praxi

Případová studie zahrnuje tři konkrétní příklady, a to hokejovou diplomacii, olympijské hry a Commonwealth hry. Příklady případové studie jsou vybrány na základě podrobné rešerše literatury, kdy bylo zjištěno, že s Kanadou je spojována především hokejová diplomacie, olympionismus a Commonwealth hry jako speciální příklad členské země Commonwealthu.

3.1. Hokejová diplomacie ve vztahu ke Kanadě

Hokejovou diplomacii můžeme označit za cíl sportu jako prostředku řešení vzájemných, v užším pojetí i diplomatických, vtahů. Lední hokej je pro Kanadu jeden z nejvýznamnějších sportů, ve kterém již spoustu let uspívá a umisťuje se na předních příčkách v mezinárodních soutěžích. Využívá tak i hokejové diplomacie, kdy se jedná o pozitivní ovlivňování vztahů mezi státy pomocí hokeje. Díky hokeji si Kanada buduje pozitivní image v zahraničí, navíc podporuje nacionalismus.

Hokej je součástí vytváření kanadské identity, dědictvím předávaným mezi otci a syny, v současné době i mezi matkami a dcerami (Keating 2010). Skrze vládní politiku *A Policy on Sport for Women and Girls* se i ženy účastní hokejových zápasů. Ženský hokej nyní zažívá období růstu a rozvoje, přičemž nejvýznamnější událostí v tomto ohledu je jeho začlenění do olympijského programu v roce 1998 v japonském Naganu (Theberge 1997, s. 71).

Navzdory úspěchům se ve 20. století výsledky kanadského hokeje zhoršily. Svoji hokejovou nadvládu potvrdil sovětský tým v roce 1956. Kanada skončila až na třetím místě za Spojenými státy americkými. Kanaďané to považovali za svou osobní prohru. Toto období horších hokejových výsledků bylo opakem ke zlatému období zahraniční politiky, díky které Kanada prosperovala. V té době úřadující premiér Trudeau spatřoval ve sportu hodnoty kultury a spojoval ho s národní jednotou (Greenhorn a Macintosh 1993).

Kvůli počínající špatné reputaci a malému množství úspěchů v dosud reprezentujícím sportu se rozhodla zasáhnout přímo i vláda. Zapojilo se kanadské ministerstvo a vytvořilo tak hokejovou diplomacii (Macintosh a Hawes 1994, s. 21). Cílem hokejové diplomacie bylo navrátit kanadskému hokeji jeho bývalou reputaci a v další rovině i vylepšit vztahy mezi státy.

3.1.1. Hokejová diplomacie v roce 1972

Rozdíly mezi západní a východní částí světa byly vždy značně viditelné. Kanaďané jsou součástí relativně nového národního státu sestávajícího z různých zemí a etnických skupin, na druhou stranu Rusové jsou hrdým národem, který osidluje velké území s minimem přistěhovalců. Země jsou také již od poloviny 19. století konkurenty v oblasti obchodu a hospodářství (Black 1994, s. 5). Kanada jako silný spojenec Spojených států amerických stála proti Sovětskému svazu během studené války. K nepřátelství napomohly i konflikty v Maďarsku, na Kubě i válka ve Vietnamu (Brennan 2008, s.22).

V tu dobu už si také kanadští diplomaté uvědomovali kolísající pověst Kanady způsobenou neúspěchy v hokeji. Představitelé vlády přišli s několika návrhy na zlepšení, například umožnění profesionálům účastnit se mistrovství světa. *International Ice Hockey Federation* (IIHF) však tyto návrhy zavrhla, což mělo za důsledek i odstoupení od pořádání sportovní akce v Kanadě v roce 1970. V roce 1969 snahy o napravení reputace vyústily ve vznik *Hockey Canada* (Kobierecki 2016, s. 22-23). Tato nevládní organizace je oficiálním řídícím orgánem ledního hokeje v Kanadě a je členem IIHF. Zpočátku byla organizace vytvořena kvůli snaze o znovudosahování výborných výsledků, nyní slouží ke zkvalitňování tréninků kanadských hráčů (Hockey Canada 2015). Hokej se tak stal nástrojem diplomacie s cílem budování pozitivní image země a navázání užších kontaktů, jelikož organizace měla napomoci s navázáním sportovních kontaktů se Sovětským svazem.

Premiér Trudeau si již od počátku zvolení do úřadu kladl za cíl zahraniční politiky sbližování s Moskvou. Snažil se o sovětské začlenění a ekonomickou spolupráci. Prvně přijal Trudeau pozvání od sovětské vlády k účasti na propagandistické konferenci v roce 1952 s „ekonomickou agendou“ (Cameron 2013). Později v roce 1971 podnikl cestu, která byla později považována za velmi úspěšný tah při utužování kanadsko-sovětských vztahů. Velmi důležitým krokem bylo podepsání bilaterální smlouvy o konzultacích a hospodářské spolupráci se sovětským politikem Kosyginem (Greenhorn a Macintosh 1993). Oba politici si také uvědomovali významnou roli hokeje pro oba státy. A tak bylo později v dubnu roku 1972 za účasti představitelů sovětské federální vlády, *Hockey Canada* a kanadských diplomatů ujednáno osm hokejových výměn mezi Kanadou a Sovětským svazem, které nejen změnily hokej, ale staly se národní událostí (Klein 2012).

Tato série je považována za jednu z největších památných sportovních událostí v historii Kanady. Byla od začátku vážnou otázkou konkurence a soupeření, což si uvědomovali hráči,

fanoušci a také politická scéna (Field 2012). Novinář Ludwig (1972, citace dle Fielda 2012) uvedl, že *„… jsme konečně měli dva největší bojovníky na světě, kteří se sešli, aby to jednou pro vždy vyřešili."* Především Kanada brala tuto sérii velmi vážně, dokonce pro ni vytvořila zvláštní oficiální útvar pod správou kanadského ministerstva *International Sports Relations Desk in the Public Affairs Bureau* (Potter 2009, citace dle Kobiereckiho 2016). Sportovní přípravu na zápasy ale kanadský tým podcenil. Zatímco sovětské družstvo začalo s přípravou téměř hned po uzavření dohody, Kanada začala trénovat až těsně před zápasy. Bylo to způsobené kanadským nedostatkem respektu k protihráči a přehnanou sebedůvěrou, kdy hráči Kanady pochybovali, že by sovětský tým dokázal vyhrát alespoň jeden zápas. Podcenění přípravy se podepsalo na výsledcích prvních zápasů (Duben 2016).

První zápas proběhl 2. září 1972 v Montrealu. Hned v prvních minutách vstřelila Kanada dva góly a kanadští hráči si udržovali svou sebedůvěru podpořenou myšlenkou výhry. Sovětští hráči však začali hrát přesněji a aktivněji. Sinden (2012, citace dle Art Channel 2016), hlavní trenér kanadského týmu, v hokejovém pořadu uvádí, že sovětští hráči měli *„… pohyblivý styl hry, jejich hráči se neustále pohybovali. To bylo pro nás matoucí."* Torontský hráč Henderson (2012, citace dle Art Channel 2016) v rozhovoru řekl, že se na sebe s ostatními hráči nechápavě podívali a nevěděli, co mají dělat. Zápas nakonec skončil výraznou prohrou Kanady (Art Channel 2016). O dva dny později se v Torontu uskutečnil další zápas, kde kanadský tým zvítězil. To však byla v první polovině série zápasů poslední vítězství Kanady, následovala totiž jediná remíza v celé sérii a další dvě výhry Sovětského svazu. Další dva zápasy Kanada vždy o jeden gól vyhrála. Poslední rozhodující zápas byl rychlý, agresivní a velmi vyrovnaný. V posledních vteřinách nakonec kanadský hráč Henderson svým gólem rozhodl. (Duben 2016). Kanada tak na počty zápasů vyhrála celou hokejovou sérii roku 1972.

3.1.2. Vyhodnocení hokejové diplomacie

Hokejová diplomacie byla příkladem převážně pozitivní sportovní diplomacie. Nejenže přispěla k vítězství Kanady, ale také pomohla s vybudováním národního zájmu, nadšení, hrdosti a jednoty. Navíc hokej pomohl k budování image Kanady, výhra zajistila Kanadě znovuzískání respektu a prvenství v hokeji (Klein 2012). Série přispěla k odhalení velkého potenciálu sportu, sport začal být chápan jako nový užitečný nástroj diplomacie.

Ohlasy domácí i zahraniční byly značné. Hokejová diplomacie z roku 1972 byla celosvětově sledována v televizi a Kanaďané společně jezdili na zápasy až do daleké Moskvy. Kanadská rozhlasová společnost o této sérii dokonce natočila několik dokumentárních filmů (Earle 1995, s. 108). Negativních prvků sportovní diplomacie se projevilo minimum. Kanadští hráči byli do celé série natolik zapáleni, že se začaly projevovat prvky agrese, čehož využívala média (Zweig 2006). Z toho však Kanada dokázala udělat svou přednost a začala se prezentovat jako silný a odhodlaný stát

Neopomenutelným přínosem je prohloubení vztahů mezi státy. Hokejová diplomacie z roku 1972 se považuje za základ k navazování dalších diplomatických kontaktů mezi státy. Političtí představitelé soupeřících států společně zápasy sledovali. Dokonce Brežněv, Kosygin, Podgorny a další významní představitele sovětské politiky pozvali kanadskou delegaci, aby se k nim připojila ve vládním boxu. Kosygin se s nimi navíc později osobně sešel, aby prodiskutoval vzájemné vztahy (Macintosh a Hawes 1994, s. 34). Na základě navázaných hokejových vztahů uzavřela Kanada se Sovětským svazem v roce 1974 sportovní výměnnou dohodu, která byla rozšířením dohody z roku 1971. Navíc v listopadu 1972 kanadští a sovětští vyjednavači identifikovali sedm oblastí vědecké spolupráce. Poté, co bylo identifikováno sedm oblastí, se setkaly samostatné pracovní skupiny z Kanady i Sovětského svazu, aby vytvořily programy společné činnosti. Tento proces pokračoval v průběhu následujících tří let (Hannigan 1994, s. 59).

Hokejová diplomacie z roku 1972 zapříčinila nejen následné zlepšení politických vztahů, ale také návaznost vztahů sportovních, jelikož se v následujících několika letech pořádaly mezi státy další sportovní události. Například v roce 1974 se uspořádala série dalších hokejových zápasů, kde vyhrál sovětský tým složený z mladších a silnějších hráčů (Westhead 2014). Kanada si uvědomovala, že tato série už nebude tak zajímavá a přínosná, ale záleželo jí opět na zlepšení bilaterálních vztahů se Sovětským svazem a také na snížení napětí studené války. V zimě na přelomu let 1975 a 1976 cestovaly sovětské týmy do Ameriky, aby odehrály odvetné zápasy proti týmům Kanady a Spojených států amerických. Dále v roce 1976 Kanada pořádala sportovní událost *Canada Cup*, kde proti sobě hrály týmy Sovětského svazu, Československa, Kanady a Spojených států amerických. Hokejové výměny i nadále pokračovaly a byly brány jako prvky širší hokejové diplomacie. Jejich zajímavost a pozitivní diplomatický význam se zmenšovaly a nikdy nedosáhly úspěchu hokejové diplomacie z roku 1972 (Kobierecki 2016, s. 27-29). I přes menší popularitu měla hokejová utkání uskutečněná po roce 1972 stále vliv na mezinárodní pole a kladné vnímání.

3.2. Olympijské hry ve vztahu ke Kanadě

Olympijské hry jsou cílem sportovní diplomacie jako součásti veřejné a kulturní diplomacie. Kanada klade na olympijské hry poměrně velký důraz. Založila vlastní výbor pro olympijské i paralympijské hry, které se jmenují *Canadian Olympic Committee* a *Canadian Paralympic Committee*. Za podpory kanadské vlády, *Canadian Olympic Committee* a *Sport Canada* byla založena i instituce *Canadian Olympic and Paralympic Sport Institute* (COPSI). COPSI podporuje rozvoj vrcholových sportovců a jejich trenérů. Tým odborníků poskytuje vědeckou podporu a inovace, medicínu, koučování, vzdělávání pro výkon pódiových výkonů a pomáhá Kanadě získat více medailí (Canadian Sport Centre nedatováno). Pracuje ve spolupráci s vládním i soukromým sektorem a snaží se tak poskytovat pro olympijské sportovce co nejvíce příležitostí (Government of Canada 2018e). Po Zimních olympijských hrách v Turíně si v roce 2007 Kanada také založila fond na financování olympijských her *Canadian Olympic Foundation*, který ročně poskytuje přibližně 9 milionů dolarů na pořádání olympijských her, trénování sportovců i trenérů nebo například na ceny pro sportovce (Charity Intelligence Canada nedatováno).

Kanada je na olympijských hrách velmi úspěšná, pravidelně se umisťuje na prvních příčkách, celkově již získala na olympijských hrách 501 medailí (Olympic Games nedatováno). Kanada je tak konzistentní výherce medailí, od roku 1900 získala medaili na každých pořádaných olympijských hrách. Výjimkou jsou Letní olympijské hry 1980 v Moskvě, kdy byla Kanada součástí bojkotu, her se tak neúčastnila. Země vyniká především v zimních olympijských hrách. Těch je součástí od roku 1924 a od této doby vždy na hrách získala medaile (Wood 2000). Například v roce 2018 ve městě PyeongChang získala Kanada 30 medailí. Kanada se dosud zúčastnila téměř všech olympijských her, které byly pořádány (Olympic Games nedatováno).

Kanada hostovala tři tyto velké sportovní akce. První hry Kanada hostovala v Calgary v roce 1988, zúčastnilo se jich 1400 atletů z 57 zemí, Kanada se umístila v počtu medailí na 13. místě. Na hrách ve Vancouveru v roce 2010 získala Kanada 14 zlatých medailí, nejvíce ze všech států za celé konání zimních olympijských her (McGaughey 2015). Jediné letní hry pořádané Kanadou proběhly v roce 1976 v Montrealu. Tyto kontroverzní hry byly jedny z největších, jelikož se jich zúčastnilo přes 6000 sportovců (MacKay 2016).

3.2.1. Olympijské hry 1976 v Montrealu

Olympijské hry v Montrealu byly uskutečněny roku 1976 a byly to první hry pořádané Kanadou. Při výběru místa konání Montreal porazil Moskvu a Los Angeles (MacKay 2016). Stát však na tyto hry nebyl dostatečně připravený. Problémy probíhaly ještě před začátkem her, když konstrukce grandiózního stadionu nevycházela podle časových ani finančních představ. Během her se objevily zase problémy politické. Kanada neměla předešlé znalosti a zkušenosti, ani pořádné vybavení. Tak tyto hry skončily pro Montreal a celou Kanadu s deficitem miliardy dolarů (Bauch 1986).

Nešlo však jen o hry jako takové, velkou roli v těchto hrách měl právě sport jako nástroj zahraniční politiky. Prvním politickým problémem byla kontroverze Taiwanu. Ačkoliv je Taiwan samosprávný, ČLR považuje část území za své vlastní. Premiér Trudeau těsně před zahájením olympijských her oznámil, že Taiwan získá víza na cestu do Kanady, jedině pokud se rozhodne, že nebude oficiálně zastupovat Čínskou republiku (Riga 2017).

Toto oznámení strhlo velkou diskuzi a kritiku celého světa. Krok měl neblahé následky pro vztahy se Spojenými státy americkými. Americký prezident Ford byl s krokem velmi nespokojený. Hry jsou podle něj nyní zkažené politizací, která snižuje vysokou úroveň olympijských her na falešný olympijský ideál. Bývalý premiér Diefenbaker považoval tento krok za ponížení na mezinárodní úrovni. I další američtí politici i tisk tento krok velmi kritizovali. Označili ho jako ekonomické rozhodnutí Kanady pro udržení míry exportu do ČLR (CBC nedatováno). Reagan dokonce žádal odstoupení Spojených států amerických od účasti v těchto olympijských hrách. Doufal, že tento čin by motivoval i ostatní země k tomu samému činu (Riga 2017). K tomu nakonec nedošlo, jelikož by to byl pro Spojené státy velký zásah do her, politiky i vztahů s Kanadou.

Rozhodnutí kanadské premiéra předcházela jeho politika. Již v roce 1970 bylo oznámeno, že Kanada uznala ČLR jako jedinou legální vládu Číny. Kanadští diplomaté v Taiwanu i v Kanadě tedy podnikly kroky vedoucí k ukončení diplomatických vztahů mezi nimi (Wei 2012, s. 18). Jednotlivci či skupinu z Taiwanu tak mohli do Kanady cestovat, aby se zúčastnili konferencí, sportovních akcí a jiných setkání pouze pod podmínkou, že se veřejně neprohlásí za zástupce Čínské republiky nebo jakýmkoli způsobem nepodpoří identitu a režim Taiwanu jako Čínské republiky. Trudeau v roce 1973 podnikl cestu, kde byla zahájena intenzivní výměna kulturních, vzdělávacích, vědeckých, technologických a sportovních výměn mezi Kanadou a ČLR. ČLR získala do roku 1975 členství v 9 z 27 mezinárodních sportovních

federací a požádala o vstup do MOV a o vyloučení Taiwanu, k čemuž také došlo (Macintosh a Hawes 1994, s. 35-48). Taiwan se nakonec těchto her nezúčastnil. V roce 1979 MOV Taiwanu nabídla možnost účastnit se her s novým jménem Čínská Taipei a novou hymnou a vlajkou. Taiwan tuto možnost přijal až v roce 1984, kdy se zúčastnil her v Sarajevu (Rieger 2014).

Dalším politickým problémem byl bojkot Letních olympijských her 1976 v Montrealu. Olympijských her se zúčastnilo přes 6000 sportovců z 92 zemí světa. 22 afrických zemí však tyto hry bojkotovalo kvůli účasti Nového Zélandu. Problémem bylo cestování novozélandského ragbyového týmu po Jihoafrické republice, která měla politické problémy (Hoberman, 2008, s. 26). Jihoafrickou republiku vyloučila MOV z her od roku 1964 až do roku 1992. Keňský politik Osogo (1976, citace dle Foisyho 2011) považuje dovolení Novému Zélandu soutěžit jako dání souhlasu k *„… pohodlí a respektu jihoafrickému režimu a povzbuzení k dalšímu vzpírání se světovému názoru.“*

3.2.2. Vyhodnocení olympijských her

Olympijské hry v Montrealu jsou typickým příkladem pozitivní i negativní sportovní diplomacie. Staly se velmi známými a ovlivnily pověst Kanady. Kanada se i zde zaměřila na budování pozitivní image a prosazovala rovnost mužů a žen. Tak poprvé v olympijské historii byly k programu přidány ženský basketbal, veslování a házená (Canadian Olympic Team nedatováno). Organizace her v roce 1976 byla poznamenána deficitem 1 miliardy kanadských dolarů a vyznačovala se konkurenčními politickými cíli a extrémními deficity souvisejícími s ambiciózními projekty (Gadd 2017, s. 19).

Na druhou stranu byly díky olympijským hrám vystavěné nové sportovní stadiony, centra, vzdělávací komplexy (Riga 2017). Ty napomohly ke zlepšování výsledků kanadských sportovců. Největší přínosy byly sociální a kulturní. Hostování olympijských her znamenalo vstup do vyspělé společnosti v západním světě. Hry přinesly širší vystavení národa světovému společenství a vnitřně posílily smysl pro komunitu (Guay 1996).

Pro tuto bakalářskou práci jsou důležité mezinárodní politické důsledky. Kontroverze Taiwanu probudila zájem tisku. MOV se snažilo olympijské hry udržet nad politikou s myšlenkou, že cíle zahraniční politiky země by neměly být dosahovány na úkor her. Trudeau oponoval, že myšlenka olympijských her se změnila kvůli světové politické atmosféře, a poukázal na to, že jen velmi málo amatérských atletů by mohlo existovat bez

výrazné státní podpory. Trudeau podnikl kroky k uznání ČLR ve stejnou dobu, kdy se ji Spojené státy americké snažily izolovat (Macintosh a Hawes 1994, s. 52-55). Tento krok byl státy vnímán negativně především blízkým partnerem. Z pohledu Spojených států byla kanadská akce považována jako zásah do vzájemných propletených vztahů.

Politika kanadského premiéra vůči ČLR nebyla populární ani v Kanadě. Kanaďané byli rozhořčení kvůli vytrácející se pozitivní reputace země (CBC nedatováno). Kanada způsobila zděšení, pobouření a odpor. Za tuto akci zaplatila velkou cenu pozitivního vnímání doma i v zahraničí. Projevila se však jako silný stát, který dokáže stát za svým rozhodnutím. To byl výrazný posun, protože do té doby se Kanada jevila jen jako mírový stát v mezinárodním prostředí. Poprvé se postavila do čela mezinárodního odsouzení a v tomto procesu si zachovala orientaci své zahraniční politiky vůči Číně. Pro Kanadu se vztahy s ČLR vyvinuly dobře (Macintosh a Hawes 1994, s. 56).

Další politické důsledky přinesl určitě uskutečněný africký bojkot. Ten se stal populárním a rozebíraným, dosud je bojkot považován za jednu z nejzajímavějších částí montrealských her (Hoberman, 2008, s. 26). Negativní důsledky nebyly pro Kanadu až tak znatelné. Negativním důsledkem je zastínění pořádání sportovní akce a celého sportu. Také se stal pro Kanadu finančně náročný. Jeden milion kanadských dolarů použitý na rezervace, musel být navrácen. Mason (citace dle Rosena 2012), historický politik, říká, že *„bojkot z roku 1976 nejenže vytvořil mezinárodní vědomí pro hnutí proti apartheidu, ale také nepřímo vyvolal společenské a politické změny.“* Bojkot totiž vyvolal značný mezinárodní zájem o politiku v Jihoafrické republice a přispěl k vyvíjející se kampani opozice proti ní. Také bylo vidět sjednocení zbytku Afriky, konkrétně 22 afrických zemí, které se spojily a společně montrealské olympijské hry bojkotovaly. Bojkot z roku 1976 byl problematický, ale zato účinný průnik politiky a sportu (Rosen 2012).

Olympijské hry v Montrealu tedy velmi ovlivnily sport jako nástroj zahraniční. Olympijské hry v Calgary a Vancouveru postupně budovaly dobrou image Kanady zpět. Sportovci měli více možností na trénování i školení a byli lépe připraveni, jelikož olympijské hry zapříčinily vznik sportovních areálů. Jak již bylo zmíněno, jedním ze zahraničních cílů zahraniční politiky Kanady je udržitelný rozvoj a ekologie. Na tento cíl se země zaměřila během Zimních olympijských her 2010 ve Vancouveru. Vancouver je známý pro svůj šetrný vztah k životnímu prostředí. Během her bylo vybudováno olympijské město, které je považováno za jednu z nejzelenějších komunit na světě (Lev 2016). Kanada už na pořádání her byla

připravená, dokázala si lépe rozplánovat finance a ani do těchto her již nebyla tolik zapojována mezinárodní politika.

3.3. Commonwealth hry ve vztahu ke Kanadě

Commonweath hry jsou příkladem sportovní diplomacie jako nástroje zabránění násilí, řešení konfliktů, stabilizace a rozvoje. Navzdory času a vývoji mezinárodního sportu je viditelné, že Commonwealth hry uspěly v udržení své původní podoby a dosahování původních cílů, jimiž je posilování spolupráce a prohlubování přátelství mezi zeměmi, kterým vládla Velká Británie. Oproti olympijským hrám, které jsou založeny na konkurenceschopnosti a gigantismu, jsou Commonwealth hry založené na přátelské atmosféře (Kobierecki 2017, s. 39). Hry jsou dokonce dlouhodobě označovány jako hry přátelství. Unikátní vlastností her Commonwealthu je sdílení společného jazyka. Všichni atleti a funkcionáři mohou konverzovat mezi sebou v anglickém jazyce, vytvářet tak atmosféru, která vede k přátelské komunikaci, stabilizaci, rozvoji a míru. Jsou inspirací mládeži (Commonwealth Games Canada nedatováno).

První hry Commonwealthu se konaly v roce 1930 v Hamiltonu v Kanadě, kde 11 zemí vyslalo 400 sportovců. Od roku 1930 se hry konaly každé čtyři roky, výjimkou bylo jen období druhé světové války. Hry se dříve jmenovaly *British Empire Games, British Empire and Commonwealth Games* a *British Commonwealth Games*. Až v roce 1978 se díky hrám v kanadském Edmontonu hry použily oficiální název *Commonwealth Games* (The Commonwealth nedatováno). Je to sportovní událost, která se odehrává pravidelně mezi státy skupiny Commonwealth. I když je zde nyní 53 členských států, her se účastní 71 sportovních týmů, které zastupují státy i nezávislá teritoria. Sportovci Commonwealth her tvoří jednu třetinu světové populace (Commonwealth Games Federation nedatováno).

Velmi důležitou kanadskou iniciativou spojenou s *Commonwealt Games*, která přispívá k míru a rozvoji, je *Sport for Development and Peace*. Díky této iniciativě si Kanada buduje pozitivní image, otevírá dveře kanadské diplomacii, obchodním dohodám a cestovnímu ruchu. *Sport for Development and Peace* buduje image Kanady v domácím i mezinárodním prostředí. Nevládní kanadské organizace jako *Commonwealth Games Canada's International Development through Sport* a *Right to Play* inspirovaly stovky atletů, školitelů, trenérů k dobrovolnictví a práci v méně rozvinutých zemích. Tyto kroky zase návazně inspirují obyvatelé Kanady, kteří přispívají například penězi či knihami. Kanadští politici pomocí

iniciativy budují jméno před rozhodovacími činiteli Spojených národů a skupiny Commonwealth (Kidd 2013). Mezi hlavní cíle patří odstranění extrémní chudoby a hladu, dosažení všeobecného základního vzdělání, rovnost žen a mužů, posílení postavení žen, snížení dětské úmrtnosti, zlepšení zdraví, boj proti HIV a AIDS, zajištění ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje, rozvíjení mezinárodních partnerství (Right to Play nedatováno).

3.3.1. Commonwealth hry 1978 v Edmontonu

Tyto hry byly první, kterým se oficiálně říkalo *Commonwealth Games*. 46 zemí poslalo na Edmonton Games celkem 1 474 sportovců a 504 úředníků (Commonwealth Games Federation nedatováno). Hry zahájila britská královna Alžběta II., která všem sportovcům popřála hodně štěstí a zmínila jejich cílevědomost a píli, které vynaložili během přípravy (BBC nedatováno).

Jelikož se hry uskutečnily v roce 1978, dva roky po hrách v Montrealu, důležitým politickým cílem těchto her bylo tedy ochránění her před bojkotem. Kanada nechtěla opět začít bojkot, který zemi připravil o spoustu kanadských dolarů a část dobré pověsti. Chtěla nadcházející situaci vyřešit v míru, cílem bylo zaručení účasti afrických států a udržení stávajícího partnerství se západními státy.

Hned krátce po hrách v Montrealu začaly přípravy na Commonwealth hry. Uskutečnila se řada jednání, v nichž Kanada vyjádřila své znepokojení nad hrozbami bojkotu. Jednání zahrnovala lobbismus proti jihoafrickému systému a také uvolnění nepřátelství vůči Novém Zélandu pocházející z nezápadních zemí Commonwealthu. Proběhly diskuze nad způsoby, kterými by se mohl změnit postoj nového novozélandského premiéra Muldoona, aby se zvýšila šance africké účasti v těchto hrách. Po všech schůzkách došlo k novozélandskému omítnutí pozvánky ke sportování v Jihoafrické republice (Holt a Ruta 2015).

V roce 1977 byla hlavami států společnosti Commonwealth podepsána smlouva známá jako *Gleneagles Declaration,* ta zavázala země Commonwealthu k neúčasti na jihoafrických soutěžích. Stanovila jednotnou opozici vůči rasovým předsudkům především v Jihoafrické republice, kterou státy považovaly za nebezpečné zlo. Cílem bylo zvýšit tlak na nechtěnou politiku apartheidu. Deklarace však nebyla mířená jen proti jedné zemi, stála proti všem zemím, kde jsou sporty organizovány na základě rasy, barvy nebo etnického původu (The Commonwealth 2016). V červenci téhož roku byla deklarace podpořená i Novým Zélandem. Po těchto krocích se většina afrických států rozhodla neprovádět bojkot a her se státy

zúčastnily. Výjimkou byly jen Nigérie, Botswana a Uganda, které se sportovní minulostí Nového Zélandu v Jihoafrické republice stále nesouhlasily (Kobierecki 2017, s. 40).

3.3.2. Vyhodnocení Commonwealth her

Commonwealth hry v Edmontonu jsou příkladem pozitivní sportovní diplomacie. Pořádání her bylo velice zdařené, během události neproběhly žádné větší problémy a hry byly pro Kanadu velmi úspěšné z pohledu sledovanosti i výsledků. Kanada získala 109 medailí a umístila se tak na prvním místě (Commonwealth Games Federation nedatováno). Pro hrdé Kanaďany tak sport posloužil jako nástroj národní jednoty. Také vybudoval Kanadě pozitivní reputaci na domácí i mezinárodní půdě.

Sport se v *Edmonton Commonwealth Games* stal nástrojem zahraniční politiky. Vystoupení Kanady do popředí v této sporné události zemi přineslo upevnění image silného státu. Navíc ji přineslo reputaci obhájce spravedlnosti v rasových otázkách (Holt a Ruta 2015). Došlo ke sblížení mezi západními industrializovanými zeměmi, které vznesli námitku proti porušování zásady rovnosti v Jihoafrické republice, a africkými zeměmi třetího světa (Macintosh a Hawes 1994, s. 85-86).

Pouto mezi státy upevnila i podepsaná dohoda. Státy při domlouvání prokázaly jednotu a oddanost společenství Commonwealth. Smlouva navíc byla velmi účinná, její úspěch mohl vést k sankcím v kulturních a ekonomických oblastech. Byla jednou z počátečních akcí vyvolávající nátlak proti jihoafrické politice. Po dalších nátlacích Jihoafrická republika opustila od dosavadního režimu a v roce 1994 se opět připojila ke Commonwealthu (The Commonwealth 2016). Kanadské diplomatické úsilí *Edmonton Commonwealth Games* bylo úspěšné, předešlo zbytečnému bojkotu a přispělo k podepsání dohody a udržení míru a stability

Závěr

Bakalářská práce se zabývala zahraniční politikou Kanady, úlohou sportu v kanadské politice a konkrétními příklady sportovní diplomacie v kanadské praxi. Cílem této práce bylo identifikovat způsoby, jakými Kanada využívá sport jako nástroj zahraniční politiky a na základě případové studie se třemi příklady vyzkoumat, jak sport a sportovní diplomacie ovlivnily image tohoto státu.

Kanada je celkově považována za mírovou, otevřenou a ekonomicky vyspělou zemi. Tyto vlastnosti jsou jasně viditelné z cílů zahraniční politiky země. V současnosti nemá žádné mocenské cíle, buduje si pověst klidného, neagresivního a neútočícího státu. Kanada se vyznačuje právě svou opatrností, kdy se snaží vyhýbat příliš agresivním nebo rozdělujícím činům, vše se snaží řešit nenásilně a pomocí *soft power*. Naopak se zaměřuje na cíle ekonomické. Soustředí se nejen na posilování národního trhu skrze poctivost, ale snaží se prostoupit i na trh bilaterální, regionální a globální. Ekonomický růst udržuje skrze výhodné spolupráce s partnery a progresivní mezinárodní smlouvy. Největší důraz klade na partnerství se Spojenými státy americkými a vzájemné prohloubení bezpečnosti a zejména obchodu. Pomocí ideových cílů naplňuje hodnoty demokracie, rovnocennosti, národních zájmů a pozitivní image.

Kanada aktivně využívá také sport jako nástroj zahraniční politiky. Země podporuje klasický a rekreační sport, jež slouží Kanaďanům ke zdravému duchu, kondici, kvalitně využitému volnému času a zábavě. Výrazně se zaměřuje na sport vrcholový s mezinárodním dosahem, který Kanadě přináší výborné výsledky. Vláda v oblasti sportu vystupuje jako oficiální investor, jenž vkládá do sportu ročně 200 až 400 milionů kanadských dolarů, dále jako správce sportovních politik, programů a iniciativ. Správa oficiálních sportovních politik se zasazuje o dodržování pravidel a rovnosti. Konkrétně cílí na kontrolu dopingu, sponzorování sportu firmami s tabákovými výrobky, hostování sportovních akcí nebo páva žen. Právě hostování sportovních akcí a rovnocenné příležitosti pro ženy jsou v současnosti dvě nejaktivnější politiky. Politiky posilují vedoucí postavení této země ve sportu včetně bilaterálních i mezinárodních smluv a úmluv. Kanadské sportovní programy cílí na sportovce a pořádání sportovních akcí, které Kanada využívá jako nástroj své zahraniční politiky. S pomocí podpůrných programů a iniciativ si Kanada buduje pozitivní image právě těmito dvěma způsoby. Prvním a nejdůležitějším způsobem je využívání sportovců jako nástroje zahraniční politiky. Kanadští sportovci jsou zde jako velvyslanci a propagátoři země.

Sportovci jsou ti, kteří mají na sobě dres s kanadskou vlajkou a reprezentují stát. Kanada si právě na sportovcích dává velmi záležet. Pomocí programů a iniciativ se zaměřuje ze začátku na budování vztahu ke sportu, později na pravidelnost tréninků, na dosahování výsledků, finanční odlehčení a zlepšování se na mezinárodním poli, kde jsou vrcholoví sportovci nejvíce vidět. Druhým nástrojem zahraniční politiky je pořádání sportovních událostí. Kanada se zapojuje do mnoha sportovních akcí, příkladem mohou být olympijské hry, Commonwealth hry, mistrovství i šampionáty. Pomocí programů je Kanada finančně podporuje a snaží se akce vytvořit co divácky nejpřívětivější. Hostování mezinárodních sportovních akcí přináší Kanadě příležitost přivítat návštěvníky, předvést zemi národním a mezinárodním divákům a podpořit kulturu sportu, rekreace a tělesné aktivity země.

Hostování sportovních her a využívání sportovců se promítlo i v případové studii, která rozebírá hokejovou diplomacii, olympijské hry a Commonwealth hry. Interpretace výsledků těchto sportovních událostí byla brána jako pozitivní či negativní budování image státu, a to z hlediska ohlasů domácích i zahraničních, zlepšení nebo zhoršení vztahů mezi státy a podepsání bilaterálních či mezinárodních smluv. Hokejová diplomacie mezi Kanadou a Sovětským svazem z roku 1972 byla příkladem pozitivní sportovní diplomacie. Série osmi zápasů mezi státy byla celosvětově sledována v televizi a Kanaďané jezdili až do daleké Moskvy, mezi domácími také probudila hrdost a pocit jednoty. Mezi Kanadou a Sovětským svazem došlo ke zlepšení a prohloubení vztahů, zápasy měly návaznost v podobě další hokejové série a dalších zápasů. Na základě navázaných vztahů podepsaly státy bilaterální smlouvy. V listopadu roku 1972 identifikovali kanadští a sovětští vědci body vědecké spolupráce a podepsali tak smlouvu v oblasti vědy. V roce 1974 státy podepsaly sportovní výměnnou dohodu.

Olympijské hry v Montrealu z roku 1976 byly příkladem převážně negativní sportovní diplomacie. Kontroverze Taiwanu probudila velkou vlnu místní i mezinárodní kritiky. Politické kroky podniknuté kanadským premiérem byly mezinárodně odsouzeny, pobouřily především Spojené státy americké, které byly dosud velkým spojencem Kanady, a způsobily tak mezi nimi rozpory. Kontroverze vedla ke zhoršení vztahů se Spojenými státy i s Taiwanem. Naopak se pozitivně vyvinuly vztahy s ČLR. Africký bojkot neměl na reputaci Kanady až takový vliv, jelikož se jednalo o sekundární bojkot, který nebyl zaměřen na hostitelskou zemi. Způsobil však zemi hluboký finanční deficit.

Commonwealth hry v Edmontonu z roku 1978 byly příkladem jen pozitivní diplomacie. Kanada v hrách zvítězila, což vzbudilo u Kanaďanů pocit hrdosti. Hry byly úspěšné,

sledované a vybudovaly Kanadě pozitivní reputaci na domácím i mezinárodním poli. Odvrácení hrozícího bojkotu Kanadě přineslo upevnění image silného a mírového státu. Upevnilo to postavení země mezi všemi státy společenství Commonwealth. Účinnou dohodu, jež byla podepsaná, odsouhlasily jednotně všechny státy a přispěly tak k upevnění míru a stability.

Všechny pořádané sportovní akce měly dopad na utváření image Kanady, ať už pozitivní či negativní sportovní diplomacií. K upřesnění dlouhodobých dopadů na mezinárodní vztahy by však bylo potřeba delšího zkoumání. Také by napomohlo uvedení více případů pořádání sportovních akcí či více pohledů na jejich výsledky.

Seznam použité literatury

Monografie

DRULÁK, Petr. Jak zkoumat politiku: kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-385-7.

DRULÁKOVÁ, Radka a Petr DRULÁK. Tvorba a analýza zahraniční politiky. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 183 s. ISBN 978-80-245-1184-9.

HLADÍK, Jakub. Ekonomická diplomacie ve službách firmy se zvláštním zřetelem k podnikatelským misím. Praha: Arista, 2001. ISBN 80-864-1017-X

HOLT, Richard a Dino RUTA. Routledge Handbook of Sport and Legacy: Meeting the Challenge of Major Sports Events, 1st Edition. Abingdon: Routledge, 2015. ISBN 978-0415673648.

KIDD, Bruce. Canada and Sport for Development and Peace. Sport Policy in Canada. Ottawa: Les Presses de l'Université d'Ottawa | University of Ottawa Press, 2013, s. 69-94. ISBN 978-0776626154.

MACINTOSH, Donald a Michael HAWES. Sport and Canadian Diplomacy. Montreal: McGill-Queen's University Press, 1994. ISBN 9780773511613

MURRAY, Stuart. Sports Diplomacy: Origins, Theory and Practice. Routledge, 2018. ISBN 978-0815356905.

PETERKOVÁ, Jana. Veřejná diplomacie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-125-0

POTTER, Evan H. Branding Canada: projecting Canada´s soft power through public diplomacy. Montreal: McGill-Queen's University Press, 2009. ISBN 978-0-7735-3435-3.

SMOLÍK, Josef. Úvod do studia mezinárodních vztahů. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5131-3.

ŠTULAJTER, Ivan, Matúš ŠTULAJTER a Danka BARTEKOVÁ. Športová diplomacia. Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica: Vydavateľstvo Belianum, 2013. ISBN 978-80-557-0693-1

VESELÝ, Zdeněk. Diplomacie (Teorie - praxe - dějiny). 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-727-6.

WEI, George. China-Taiwan Relations in a Global Context: Taiwan's Foreign Policy and Relations. Routledge, 2015. ISBN 978-1138851795.

Odborné články

BAUCH, Hubert. The '76 Olympic Games: The memory and debt live on Series: Montreal Olympic Games: [FINAL Edition]. The Citizen [online]. Ottawa, 1986 [cit. 2019-04-11]. Dostupné z: https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/239002462/A9DE6DBC8AB743DDPQ/2?accountid=17203

BLACK, J. L. "It's Part of the Game": Physicality and the Production of Gender in Women's Hockey: Introduction. International Journal of Canadian Studies [online]. 1994, **9**, 5-11 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.iccs-ciec.ca/documents/72.pdf

BOYACIOĞLU, Fuat a Ahmet Gürsel OĞUZ. The Role of Sports in International Relations. Acta Universitatis Danubius. Relationes Internationales [online]. 2016, **9**(1) [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: http://journals.univ-danubius.ro/index.php/internationalis/article/view/3442/3548

BRENNAN, Mary. The Cold War. Wives, Mothers, and the Red Menace: Conservative Women and the Crusade against Communism [online]. University Press of Colorado, 2008, 13-30 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/j.ctt1d8h9s3.5

DUBSKÝ, Zbyněk. Sportovní diplomacie jako součást zahraniční politiky státu. Scientia et Societas [online]. 2018, 14(1), 3-21 [cit. 2019-01-08]. Dostupné z: https://sets.cz/_files/200000246-3929e3a241/Scientia%201_2018_web.pdf

EARLE, Neil. Hockey as Canadian popular culture: Team Canada 1972, television and the Canadian identity. Journal of Canadian Studies [online]. Toronto, 1995, **30**(2), 107-123 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/203521052?accountid=17203

FIELD, Russell. « COMMENT NOUS PENSONS LE HOCKEY ET NOUS-MÊMES »: LA TÉLÉVISION, LA SÉRIE DU SIÈCLE DE 1972 ET LA CONSTRUCTION DE L'IDENTITÉ PANCANADIENNE. Canadian Issues [online]. Montreal, 2012, 33-45 [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/1324039676/E8A3F48E96C040FAPQ/3?accountid=17203

GREENHORN, Donna a Donald MACINTOSH. Hockey diplomacy and Canadian foreign policy. Journal of Canadian Studies [online]. Toronto, 1993, **28**(2), 96-112 [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: https://search-proquest-com.zdroje.vse.cz/docview/203507041/5D1A47D31167454EPQ/3?accountid=17203

HANNIGAN, John B. Canada and the USSR/CIS: Northern Neighbours: Canada's Northern Cooperation with the Soviet Union and Russia: A Natural Partnership?. Journal of Canadian Studies [online]. 1994, **9**, 53-71 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.iccs-ciec.ca/documents/72.pdf

HOBERMAN, John. Think Again: The Olympics. Foreign Policy [online]. 2008, (167), 22-28 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/25462313

KOBIERECKI, Michał Marcin. Canada – USSR Hockey Exchanges.: Between Positive and Negative Sports Diplomacy [online]. 2016, 19-32 [cit. 2019-01-07]. ISSN 1899-5160. Dostupné z: http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-dbbf83e6-5610-4825-a1b7-e8679988f8b8

KOBIERECKI, Michał Marcin. The Commonwealth Games as an Example of Bringing States Closer Through Sport [online]. Poland: Lodz University, 2017, 36-40 [cit. 2019-04-14]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/315823381_The_Commonwealth_Games_as_an_Example_of_Bringing_States_Closer_Through_Sport

NYE, Joseph S. Public Diplomacy and Soft Power. The Annals of the American Academy of Political and Social Science [online]. 2008, 94-109 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: https://www.jstor.org/stable/25097996

SAGE, George. Sport and the Social Sciences. The Annals of the American Academy of Political and Social Science [online]. Sage Publications, 1979, **445**, 1-14 [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1042949

ŠTULAJTER, Ivan a Matúš ŠTULAJTER. Significance of Sport in International Relations. Journal of Modern Science [online]. 2016, 2(29), 381-388 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-8e4877a2-b1cb-4b79-8d46-ede8b32404b9?printView=true

THEBERGE, Nancy. "It's Part of the Game": Physicality and the Production of Gender in Women's Hockey. Gender and Society [online]. 1997, **11**(1), 69-87 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/190226

WRIGHT, Quincy. Foreign Policy. American Journal of Sociology [online]. The University of Chicago Press, 1930, **35**(6), 910-922 [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/2766843

ZÁKRAVSKÝ, Jiří. Sport a mezinárodní vztahy. Sportovní diplomacie jako součást zahraniční politiky. Central European Journal of Politics [online]. 2016, **2**(2), 15-36 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: http://www.cejop.cz/wp-content/uploads/2017/05/2016_Vol-02_No-02_Art-02_Z%C3%A1kravsk%C3%BD_Sport-a-Diplomoacie_def.pdf

Dokumenty

Government of Canada. Actively Engaged: A Policy on Sport for Women and Girls [online]. 2017b [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/sport-policies-acts-regulations/policy-actively-engaged-women-girls.html

Government of Canada. Canada's Feminist International Assistance Policy [online]. 2019 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: https://www.international.gc.ca/gac-amc/priorities-priorites.aspx?lang=eng

Government of Canada. Canadian Olympic and Paralympic Sport Centres and Institutes [online]. 2018e [cit. 2019-04-11]. Dostupné z: https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/sport-organizations/canadian-olympic-paralympic.html

Government of Canada. Federal Policy for hosting international sport events [online]. 2017c [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/sport-policies-acts-regulations/policy-hosting-international-sport-events.html

Government of Canada. Foreign policy and International Objectives: Canadian Foreign Policy [online]. 2013 [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: https://www.csc-scc.gc.ca/in-the-world/004002-3000-eng.shtml

Government of Canada. Global Affairs Canada: Priorities [online]. 2018a [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: https://www.international.gc.ca/gac-amc/priorities-priorites.aspx?lang=eng

Government of Canada. GROUPED EVALUATION OF SPORT CANADA PROGRAMS: Sport Support Program, Hosting Program, Athlete Assistance Program 2010-11 to 2014-15 [online]. 2016 [cit. 2019-04-20]. ISBN 978-0-660-05766-8. Dostupné z: http://publications.gc.ca/collections/collection_2016/pch/CH7-37-2016-eng.pdf

Government of Canada. Participation in international environmental agreements and instruments[online]. 2018b [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: https://www.canada.ca/en/environment-climate-change/corporate/international-affairs/partnerships-organizations/participation-international-environmental-agreements.html

Government of Canada. Role of Sport Canada [online]. 2018d [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/role-sport-canada.html

Government of Canada. Sport Development Framework [online]. 2017e [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/role-sport-canada/sport-development-framework.html

Government of Canada. Sport in Canada [online]. 2017d [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/sport-canada.html#a2

Government of Canada. Sport policies and strategies [online]. 2017a [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/sport-policies-acts-regulations.html

Government of Canada. Sustainable Economic Growth Strategy [online]. 2018c [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: https://international.gc.ca/world-monde/issues_development-enjeux_developpement/priorities-priorites/segs-sced.aspx?lang=eng

Government of New Brunswick. Sport- Athlete Assistance Program [online]. nedatováno [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: https://www2.gnb.ca/content/gnb/en/services/services_renderer.201010.Sport-_Athlete_Assistance_Program.html

Government of Ontario. Ministry of Tourism, Culture and Sport: Ontario Sport Hosting Program[online]. 2019b [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: http://www.mtc.gov.on.ca/en/sport/sport/hosting_program.shtml

Government of Ontario. Ontario Sport Hosting Program 2019-20 [online]. 2019a [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: http://www.grants.gov.on.ca/GrantsPortal/en/OntarioGrants/GrantOpportunities/PRDR014384

Další informační zdroje

Art Channel. Cold War on Ice Summit Series '72 HD. In: Youtube [online]. Zveřejněno 17. 08. 2016 [vid. 2012]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=WPzaVDilFEI&t=758s

Athletics Canada. Long Term Athlete Development [online]. nedatováno, 1-24 [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: http://athletics.ca/wp-content/uploads/2015/01/LTAD_EN.pdf

Athletics Canada. National team: Athlete Assistance Program [online]. 2019 [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: http://athletics.ca/national-team/services/athlete-assistance-program/

BBC. 1978: Queen opens Commonwealth Games [online]. nedatováno [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/onthisday/hi/dates/stories/august/3/newsid_2526000/2526987.stm

CAMERON, Duncan. Bob Plamondon: The Kremlin's interpreter. National Post [online]. 2013 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://nationalpost.com/opinion/bob-plamondon-the-kremlins-interpreter

Canada Cuba. Bringing Home The Complete Experience [online]. 2018 [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: http://canadacuba.com/

Canada Games. CANADA GAMES: About Us [online]. nedatováno [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: https://www.canadagames.ca/about-us

Canadian Olympic Team. Montreal 1976 [online]. nedatováno [cit. 2019-04-11]. Dostupné z: https://olympic.ca/games/1976-montreal/

Canadian Society for Ecology and Evolution. WELCOME [online]. nedatováno [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: http://csee-scee.ca/

Canadian Sport Centre. CANADIAN OLYMPIC AND PARALYMPIC SPORT INSTITUTE NETWORK [online]. nedatováno [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://cscm.ca/partnerships/copsin/

CARTER, Jo. When sport gets political. ESPN Sports Media [online]. 2010 [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: http://en.espn.co.uk/espn/sport/story/11477.html

CBC. Taiwan controversy at the 1976 Montreal Olympics [online]. nedatováno [cit. 2019-04-11]. Dostupné z: https://www.cbc.ca/archives/entry/taiwan-controversy-at-the-1976-montreal-olympics

Commonwealth Games Canada. Previous Commonwealth Games: SHARING OUR COMMONWEALTH GAMES HISTORY [online]. nedatováno [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: https://commonwealthgames.ca/team-canada/games/commonwealth-games.html

Commonwealth Games Federation. Commonwealth Games [online]. nedatováno [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: https://thecgf.com/

DOVALIL, Josef. O smyslu olympijských her a sportu vůbec. Olympijská knihovnička č. 43 [online]. Praha, 2008, 7 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: https://www.olympic.cz/docs/osmus/o_smyslu_olympijskych_her.pdf

DUBEN, Otakar. Série století 1972: Osm zápasů, které navždy změnily světový hokej [online]. 2016 [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/hokej/sp/sp-2016/serie-stoleti-1972-osm-zapasu-ktere-navzdy-zmenily-svetovy-hokej/5bd9e27f0d663b6fe88a84bf

FIFA. About FIFA: Our strategy. In: FIFA [online]. [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/explore-fifa.html

Football 4 Peace International. Football 4 Peace International: Our values [online]. 2019 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: http://www.football4peace.eu/about-us/values/

GADD, Caitlin. Social Impacts of Host Cities. Halcyon International Sport Event Consultancy [online]. 2017, 1-35 [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: https://pub-calgary.escribemeetings.com/filestream.ashx?DocumentId=13430

GUAY, Michel. Legacy of the OLYMPIC GAMES in Montreal – An Introduction. Association Olympique Canadienne [online]. 1996 [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: http://montrealolympics.com/mg_legacy.php

Health24. HIV and sport [online]. 2016 [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: https://www.health24.com/Medical/HIV-AIDS/Living-with-HIV/HIV-and-sport-20120721

Hockey Canada. History: BUILDING A BETTER GAME, AND COMMUNITY, FOR CANADIANS [online]. 2015 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.hockeycanada.ca/en-ca/news/the-century-tour-and-respect-group-building-a-better-game

Charity Intelligence Canada. CANADIAN OLYMPIC FOUNDATION [online]. nedatováno [cit. 2019-04-11]. Dostupné z: https://www.charityintelligence.ca/charity-details/569-canadian-olympic-foundation

CHMELÁR, František. Športová diplomacia: Význam športovej diplomacie. Zborník prednášok z konferencie [online]. 2013, 3-5 [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: https://www.olympic.sk/userfiles/files/Publikacie/zbornik-z-konferencie-sportova-diploamacia-79376.pdf

Institute for Cultural Diplomacy. What is Cultural Diplomacy? [online]. nedatováno [cit. 2018-12-27]. Dostupné z: http://www.culturaldiplomacy.org/index.php?en_culturaldiplomacy

iRozhlas. 40 let od ‘pingpongové diplomacie‘, která přispěla ke sblížení USA s Čínou [online]. 2011 [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/40-let-od-pingpongove-diplomacie-ktera-prispela-ke-sblizeni-usa-s-cinou_201104121610_kbrezovska

JHA, Martand. India and Pakistan's Cricket Diplomacy. The Diplomat [online]. 2017 [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: https://thediplomat.com/2017/03/india-and-pakistans-cricket-diplomacy/

KEATING, Steve. Hockey is more than a game to Canadians [online]. 2010 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.reuters.com/article/us-olympics-ice-hockey-canada-idUSTRE60S00G20100129

KHAN, Rameen. Successful Use of public diplomacy by Canada: Lesson for other nations around the globe [online]. 2018 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: http://foreignpolicynews.org/2018/04/29/successful-use-of-public-diplomacy-by-canada-lesson-for-other-nations-around-the-globe/

KLEIN, Jeff Z. In 1972, Hockey's Cold War Boiled Over [online]. 2012 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.nytimes.com/2012/09/02/sports/hockey/in-hockeys-1972-summit-series-between-canada-and-soviet-union-cold-war-got-colder.html

LEV, Elianna. 10 Ways the Olympics Changed Canada. Reader's Digest Canada [online]. 2016 [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: https://www.readersdigest.ca/travel/canada/ways-olympics-changed-canada/

MACKAY, Amanda. Canada's Olympic Cities: Then and Now, Plus How to Visit [online]. 2016 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.familyfuncanada.com/canadas-olympic-cities/

MCCULLOUGH, J. J. Canadian Foreign Policy [online]. nedatováno [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: http://www.thecanadaguide.com/basics/foreign-policy/

MCGAUGHEY, Paul. Canada's history of hosting Olympic Games [online]. 2015 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.cbc.ca/sports/panam-d3/canada-s-history-of-hosting-olympic-games-1.3167868

O'SHEA, Kevin. Canadian Global Affair Institute: Revitalizing Canadian Public Diplomacy [online]. 2016 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: https://www.cgai.ca/revitalizing_canadian_public_diplomacy#Canada

Olympic Games. Olympic Games: Canada [online]. nedatováno [cit. 2019-04-11]. Dostupné z: https://www.olympic.org/canada

Peace and Sport. WHAT WE DO AND HOW WE WORK [online]. nedatováno [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: https://www.peace-sport.org/about-us/

Reputation Institute. The Value of Strong Country Reputation in 2017 [online]. 2017 [cit. 2019-04-04]. Dostupné z: https://www.reputationinstitute.com/blog/value-strong-country-reputation-2017

RIEGER, Lukáš. Olympijské hry a politika. Čtrnáctideník [online]. CEVRO, 2014, (3) [cit. 2019-04-11]. Dostupné z: http://www.cevro.cz/web_files/soubory/ctrnacni-deniky/2014/14denik_3_2014.pdf

RIGA, Andy. 1976 Montreal Olympics: City was a nervous wreck days before opening ceremony [online]. 2017 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://montrealgazette.com/news/1976-montreal-olympics-days-before-opening-ceremony-city-was-a-nervous-wreck

Right to Play. WHAT IS SPORT FOR DEVELOPMENT AND PEACE? [online]. nedatováno [cit. 2019-04-14]. Dostupné z: https://www.righttoplay.com/en/

ROSEN, Armin. The Olympics Used To be So Politicized That Most of Africa Boycotted in 1976. The Atlantic [online]. 2012 [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: https://www.theatlantic.com/international/archive/2012/08/the-olympics-used-to-be-so-politicized-that-most-of-africa-boycotted-in-1976/260831/

RUSSELL, Scott. Sport: A jewel of Canadian culture [online]. 2017 [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: https://www.cbc.ca/sports/canada-150/canada-150-sport-canadian-culture-1.4179419

Sport for Life. LONG-TERM ATHLETE DEVELOPMENT: LONG-TERM ATHLETE DEVELOPMENT STAGES [online]. nedatováno [cit. 2019-04-06]. Dostupné z: http://sportforlife.ca/qualitysport/long-term-athlete-development/

Sport Information Resource Centre. Canadian Sport Policies [online]. nedatováno [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: https://sirc.ca/csp2012

SUPPA, Chris. 20 of the best Canadian players in the NHL [online]. 2018 [cit. 2019-04-20]. Dostupné z: https://www.msn.com/en-ca/sports/nhl/20-of-the-best-canadian-players-in-the-nhl/ss-BBGKuGH#image=15

The Commonwealth. First Commonwealth Games [online]. nedatováno [cit. 2019-04-14]. Dostupné z: http://thecommonwealth.org/history-of-the-commonwealth/first-commonwealth-games

The Commonwealth. From the Archive: Gleneagles Agreement on Sport [online]. 2016 [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: http://thecommonwealth.org/media/news/archive-gleneagles-agreement-sport

THE OLYMPIC MUSEUM. Olympism and the Olympic Movement [online]. Lausanne, 2013, 16 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/Document-Set-Teachers-The-Main-Olympic-Topics/Olympism-and-the-Olympic-Movement.pdf

United Nations. UN Documents: Gathering a Body of Global Agreements [online]. 1992 [cit. 2019-04-01]. Dostupné z: http://www.un-documents.net/a47-277.htm

WESTHEAD, Rick. In Russia, fond memories for a hockey series forgotten [online]. 2014 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.tsn.ca/in-russia-fond-memories-for-a-hockey-series-forgotten-by-canadians-1.157277

WOOD, Robert. Canada at the Olympics [online]. 2000 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.topendsports.com/events/summer/countries/canada.htm

ZWEIG, Eric. 1972 Canada-Soviet Hockey Series (Summit Series). The Canadian Encyclopedia [online]. 2006 [cit. 2019-04-21]. Dostupné z: https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/1972-canada-soviet-hockey-series